

ŽELEZAR

TEDNIK — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ZPSŽ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 29. AVGUSTA 1974

ŠTEVILKA: 34. LETO: XVI

Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarja, SZ — Železarna Jesenice. Številki internih telefonov: urednik 483, administracija 484. Tisk: CP Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72

Kljub dežju se je na drugem srečanju zbralo okrog 1400 železarjev in predelovalcev — nekdanjih borcev NOV

SREČANJE ŽELEZARJEV IN PREDELOVALCEV - BORCEV NOV JE USPELO

Čeprav se je sobota, 24. avgusta, začela deževno in je potekal svečani del 2. srečanja borcev NOV Slovenskih železnar in Rinskem vrelcu na Koroškem pod dežniki, pa se je vreme kmalu toliko popravilo, da je družabni del popolnoma uspel. Fanfare, možnarji in himna so pozdravili udeležence, ki jim je zaželel v krajsšem govoru dobrodoščilo glavni direktor železarne Ravne Franc Fale. Posebej prisrčno je pozdravil častna gosta, člana sveta federacije Franca Leskoška-Luko in Miha Marinka.

Ko je orisal delež Kotelj, Meziške doline in železarjev v NOB, je med drugim poudaril, da borci NOV ne iščejo nobenih privilegijev, ne smejo pa tudi počivati na lovorikah vojnega časa in imajo pravico do poštenega in objektivnega obravnavanja svojih problemov. Pozval je pa tudi borce, naj dajo spodbudo, da bi Slovenske železarnice razen enodnevnega zaslužka še pomagale Kozjanskemu. Sledil je kulturni program, ki so ga lepo oblikovali pevski zbor Vres iz Raven, dramska skupina ravske Svobode in pihalni orkester Ravenskih železarjev.

Okoli 1500 udeležencev hoteljskega srečanja se je poslovilo z obljubo, da se prihodnje leto spet vidijo v Štorah. Njihovo zadovoljstvo pa je obenem največje priznanje prizadevnim organizatorjem, ki so se zares potrudili, da je bilo vse v redu.

V nadaljevanju v celoti objavljamo govor generalnega direktorja Slovenskih železnar Gregorja Klančnika.

»Potem ko so se železarnice Jesenice, Ravne in Štore leta 1969 integrirale v združeno podjetje Slovenske železarnice, se je odprla široka možnost za plodno sodelovanje na proizvodnem poslovnem področju in

tudi na področju družbenopolitične, športne in kulturne dejavnosti. Ustanovljena so bila skupna telesa — sveti za koordinacijo in spodbujanje aktivnosti Zveze komunistov, sindikata in ne nazadnje zveze borcev narodnoosvobodilne vojske.

Koordinacijski odbor SZ za zadeve borcev je ob izenačevanju pravic in dolžnosti podal tudi pametno pobudo za organizacijo vsakoletnega srečanja borcev železarjev. Pobudo

(Nadaljevanje na 3. strani)

Z GRADBIŠČA NOVE HLADNE VALJARNE

Površinski izkopi so v zaključni fazi. Doslej je bilo skupno narejenega 189.000 kub. metrov površinskega in globinskega izkopa.

Gotovih je 64 temeljev, vgrajenega je 1800. kub. metrov betona, 65 ton armatur in 2800 kv. metrov opažev.

V delu so temelji za garderobne prostore hladne valjarne, pričeli pa so tudi že z izdelavo kletnih zidov.

Metalna Maribor je že dostavila na gradbišče dvajset stebrov in tri kompletne veznike.

Izvršen je bil priklop 35 KV kabla med RTP Javornik in RTP Bela, podirajo pa tudi že dosedanj daljnovod.

V bivalnici monterjev so v 1. in 2. etaži končali z instalacijskimi deli, v teku je finalizacija zidov, preostala pa je še montaža oken in vrat ter tlakov.

Prvega avgusta so v Metalni začeli z izdelavo štirih žerjavov za hladno valjarstvo. Žerjavi naj bi bili montirani v prvem četrtletju naslednjega leta.

Sodelavci sektorja novogradnje se sedaj intenzivno ukvarjajo s prevajanjem nazivov naprav in napisnih ploščic na komandnih pulstih iz angleščine v slovenščino, kar bo vsem, ki bodo povezani s tem, olajšalo nadaljnje delo.

REKLAMACIJE V PRVEM POLLETJU ZA 14 ODSOTKOV MANJŠE KAKOR V ISTEM OBDOBJU LANI

V prvem polletju letos se je, v primerjavi z istim obdobjem lani, število reklamacij v Železarni zmanjšalo od 335 na 292 ali za 14 odstotkov. Predvsem so se zmanjšale kvalitete, medtem, ko so količinske in dimenzijske reklamacije ostale na istem nivoju. Skupaj je bilo 178 kvalitetnih reklamacij, od tega je bilo 89 priznanih, 23 odklonjenih, 66 pa je bilo ob sklepu prvega polletja še nerešenih. Reklamacij, ki so se nanašale na količino je bilo 71, od tega je bilo 53 priznanih, trinajst pa je še nerešenih. Dimenzijskih reklamacij je bilo 34, od tega je bilo 21 priznanih, 13 pa je bilo po stanju 30. 6. še nerešenih. Ostalih reklamacij je bilo devet, štiri priznane, štiri pa še nerešene.

Kljub upadanju kvalitetnih reklamacij pa je bilo nekaj večjih pripomb na nekatere specialne kvalitete.

Ne glede na zmanjšanje reklamacij in na izredno ugodne tržne razmere, pa pristojna služba poudarja v svojem polletnem poročilu, iz katerega smo povzeli podatke in ugotovitve, da je treba odnos do kupcev še nadalje izboljševati in vso pozornost posvetiti pravočasnim dobavam in kvaliteti izdelkov.

Ceprav tem ugotovitvam na pogled ni kaj očitati, nasprotno, lahko smo veseli vsakega izboljšanja, pa smo mnenja, da nam ne povedo dovolj. Za nadaljnje izboljševanje in za ukrepanje od najmanjše samoupravne celice navzgor, bi bil potreben prikaz po posameznih temeljnih organizacijah združenega dela in morda celo po obratih. Manjkajo pa tudi vrednostni podatki, ker je vprašanje na kakšno vrednost se reklamacije nanašajo. Lahko smo zmanjšali manjvrednostne kvalitete reklamacije, večvrednostne pa so ostale na istem nivoju, ali pa so se celo povečale na račun večjega zmanjšanja manjvrednostnih.

Menimo, da to sodi med temeljna interesna vprašanja delavcev, saj se to povezuje z ustvarjenim dohodkom in zato zahteva bolj analitično obdelavo. Le-ta bi morala zajemati tako vzroke — objektivne in subjektivne — kot tudi posledice. Nedvomno je pri tem prisoten pomemben interes delavcev, saj se reklamacije povezujejo z ustvarjenim dohodkom in njegovim osebnim dohodkom. Za aktivno vključevanje delavcev v gospodarjenje, bo potrebno v taka in podobna poročila, vnašati več analitično — primerjalnih podatkov tako številčno kot vrednostno.

NEKATERI VIDIKI NAGRAJEVANJA DELAVCEV V SKUPNIH SLUŽBAH S SREDNJO, VIŠJO IN VISOKO IZOBRAZBO

Ker se v Železarni že dalj časa pojavljajo mnenja, da nagrajevanje uhaša iz okvirov sistema, da so razlike med proizvodnjo in službami prevelike, da izhodišča za sistemizacijo delovnih mest v posameznih sektorjih niso enotna, da se nekateri strokovni profili ali celo sektorji protežirani itd., smo se odločili, izdelati analizo nagrajevanja kadra s srednjo, višjo in visoko izobrazbo v skupnih službah. Posebej smo analizirali skupino, ki prejema stimulacijski dodatek.

Izobrazbena struktura je po zadnjih podatkih v skupnih službah naslednja (skupno s pripravniki):

	visoka	višja	srednja	niža	skupno
uslužbenci	70	56	202	294	622
delavci	—	—	23	289	312
skupno	70	56	225	583	934
%	7,5	6,0	24,0	62,5	100

NEKATERI POKAZATELJI STALEŽA PO SEKTORJIH

V prikazu smo se omejili na strokovnjake z višjo in visoko izobrazbo ter adekvatno temu zasedena U-4 in U-5 delovna mesta, čeprav se zavedamo, da na njih niso vedno zaposleni delavci z ustrezno izobrazbo in da imajo stimulacijski dodatek tudi nižje izobraženi delavci. Zato je boljše povedano takole: vse te trditve smo z našimi podatki šele želeli dokazati ali ovreči.

Najprej smo hoteli ugotoviti kakšen delež sektorja predstavlja zasedena U-4 in U-5 delovna mesta.

Prepričljivo na prvem mestu so novogradnje z 82 odstotki, desetkrat manj teh delovnih mest pa ima sekretariat. To naj bi bilo izhodišče za naslednje pokazatelje — izobrazbo in stimulacijski dodatek.

Tudi po odstotku oseb z višjo in visoko izobrazbo se na prvih dveh mestih pojavljata novogradnje in SEOP (več kot četrtino svojega staleža), medtem ko imata sekretariat in FRS le 3 oziroma dva odstotka teh kadrov.

Popolnoma drugačno sliko pa dobimo, če primerjamo med seboj zasedena U-4 in U-5 delovna mesta.

(Nadaljevanje na 2. strani)

PANTZOVA NAGRADA IN NAGRADA »NOVATOR LETA«

Za spodbujanje inventivne dejavnosti, sta v Železarni predvideni Pantzova nagrada in nagrada Novator leta. Pantzova nagrada je bila prvič podeljena leta 1973 ob 100-letnici izuma feromangana, katerega avtor je bil inž. Lambert Pantz, prvi tehnični ravnatelj KID. Ta nagrada naj bi bila posvečena spominu izumitelju feromangana, s katerim si je Pantz pridobil velik sloves med železarskimi strokovnjaki v svetu.

Po sklepu odbora za raziskave, izume in racionalizacije, naj bi bila ta nagrada podeljena za življenjsko delo v metalurgiji. Razumljivo so zato tudi kriteriji za podelitev

strožji, oziroma upoštevajo tovrstno aktivnost v daljšem obdobju. Ker pa želimo, da spodbujamo k inventivnemu delu tudi mlade perspektivne in sposobne ljudi, smo predvideli tudi nagrado Novator leta, ki je namenjena za tekoče delo in kratkoročno obdobje.

Pantzovo nagrado po teh kriterijih opravičujejo železarji, veterani na inventivnem področju, za življenjsko delo, nagrada Novator leta pa je namenjena najboljšemu v tekočem inventivnem delu z namenom, da ustvarimo tekmovalni duh za čim večje uspehe na področju inventivne dejavnosti.

PATENTI NAŠIH AVTORJEV NA RAZSTAVI

»DELAVSKA USTVARJALNOST 1974«

V letu tehničnih inovacij in zaščite industrijske lastnine — TIIL — so republiške gospodarske zbornice skupaj s sindikalnimi organizacijami, delovnimi kolektivi, z organizacijami in društvi inženirjev in tehnikov ter iznajditeljev, novatorjev in avtorjev tehničnih izboljšav zelo razvili inventivno in inovacijsko aktivnost v vseh sredinah in na vseh ravneh.

Največjo aktivnost so pokazali v tem pogledu na Reki, kjer je bilo lansko leto zvezno posvetovanje o inventivni dejavnosti. Na pobudo in iniciativo gospodarske zbornice Reka, medobčinskega sindikalnega sveta, sindikata delavcev v industriji in rudarstvu, zveze iznajditeljev in ljudske tehnike z Reke, na Reki pripravljajo v času od 25. septembra do 5. oktobra razstavo z naslovom »Delavska ustvarjalnost 1974«. To bo prva tovrstna razstava v Jugoslaviji.

To bo pregled inventivne dejavnosti delavcev v organizacijah združenega dela, kakor tudi v razvojno znanstvenih in raziskovalnih institucijah iz vseh naših republik in avtonomnih pokrajin.

Organizatorji te razstave znanstvenotehničnih dosežkov, izumov, patentov in inovacij, hočejo pokazati in dokazati ustvarjalnost delav-

cev, ki prispevajo s tem pomembnim deležem k hitrejšemu napredku in vzponu našega gospodarstva in industrije.

K sodelovanju na tej razstavi so bili povabljeni tudi naši iznajditelji, novatorji in racionalizatorji, prvenstveno pa lastniki patentov. Naša železarna bo na tej pomembni razstavi sodelovala z desetimi izumi. Svoje dosežke z vso potrebno dokumentacijo bodo prikazali lastniki patentov Jože Arh in Tone Razinger, Zvone Labura, Božidar Brudar, Leon Knez, Mirko Gasar, Ivan Bucek, Boris Puh in drugi, ki so v Železarni ustvarili te dosežke. Prikaz naših najboljših znanstvenotehničnih dosežkov in izumov ter patentov na razstavi na Reki, bo velika in pomembna afirmacija ne samo za Železarno, temveč tudi za posamezne nosilce patentov.

V preteklem mesecu smo v vseh temeljnih organizacijah združenega dela in na nivoju Železarn, sprejeli antiinflacijske programe, ki nas zelo konkretno obvezujejo. Ti programi pomenijo v bistvu nadaljevanje prizadevanj za stabilizacijo gospodarstva v Železarni, posameznih TOZD in v gospodarstvu kot celoti, kar je najbolj učinkovit boj proti inflaciji. To niso nove, niti enkratne naloge, temveč uresničevanje teh nalog in smotrov pomeni trajno, vztrajno, organizirano in usklajeno delovanje vseh dejavnikov. S tem krepimo lastno poslovno sposobnost in krepimo položaj Jugoslavije v mednarodni delitvi dela, ustvarjamo pogoje za dolgoročnejsi programiranje družbenega in materialnega razvoja ter končno s tem zagotavljamo socialno varnost delovnih ljudi.

Antiinflacijski program Železarn, ki smo ga objavili v 30. številki Železarnja prav na tem mestu, je tako konkretno postavljen, da so rezultati merljivi, kar omogoča redno mesečno spremljanje uresničevanja nalog in sprotno ukrepanje. Isto velja tudi za antiinflacijske programe TOZD pa celo posameznih obratov in v mnogih primerih tudi manjših delovnih enot oziroma samoupravnih delovnih skupin, ker je program raste in se izoblikoval od spodaj navzgor. Seveda pa se pri tem takoj pojavi vprašanje, ali so vsi pokazatelji s katerimi nastopamo v naši že dokaj uzakorenjeni praksi, dovolj analitično obdelani in prikazani, da bi na osnovi teh lahko resnično objektivno ocenili dosežen napredek in motivirali uresničevanje nalog.

Izključno za ilustracijo, ne da bi podcenjevali ali izpodbijali dosežene rezultate, bomo vzeli le nekaj primerov iz naše konkretne prakse, ki se nanašajo na prikazovanje doseženih rezultatov, ki hkrati pomenijo tudi samoupravno informacijo. V oceni dela obratov TOZD VET, smo pred mesecem dni v Železarnju prebrali tudi oceno o delu vzdrževalne službe oziroma o vzdrževalnih zastojih. Na osnovi evidence, ki jo služba že nekaj let vodi na proizvodnih napravah v trinajstih obratih in za skupno 186 proizvodnih naprav, so ugotovili, da so v letošnjem prvem polletju, v primerjavi s istim obdobjem lani, dosegli desetodstotno izboljšanje in s tem presegli delovni cilj, da se zastoji znižajo za pet odstotkov. Samo po teh podatkih sodeč, je to izredno lep dosežek vzdrževalcev. Sami ugotavljajo, da so doseženi poprečni pokazatelji ugodni, hkrati pa tudi, da se v le-teh skrivajo tudi nekatera poslabšanja.

Z vidika informacije, kaj kmalu lahko ugotovimo, da je le-ta zelo pomanjkljiva, lahko celo varljiva, ki nas kaj hitro zapelje v neke vrste samozadovoljstvo. Poleg poslabšanj v nekaterih obratih, ki jih omenjena informacija navaja, lahko zelo redno prebiramo v zapisnikih sestankov samoupravnih delovnih skupin in drugih samoupravnih organov, da je kvaliteta vzdrževanja slaba, da so prepogosti vzdrževalni zastoji pomemben vzrok za nedoseganje proizvodnih načrtov, ki so pa seveda lahko posledica tako nekaliteta vzdrževanja, kot slabega odnosa proizvajalcev do proizvodnih naprav, poleg pomanjkanja vzdrževalcev.

VZTRAJNO, ORGANIZIRANO IN USKLAJENO DELOVANJE VSEH DEJAVNIKOV

Skozi to prizmo gledano, je taka informacija, kot ocena dosežene napredka premalo komparativna — primerjalna, ne vsebuje niti finančnih pokazateljev, niti vzrokov za takšno stanje. Takšna informacija pa je za kakršnokoli samoupravno aktivnost, ki je pomemben dejavnik pri uresničevanju protinflacijskega programa, ki zajema tudi to področje, popolnoma neuporabna. Lahko domnevamo, poudarjamo domnevamo, da tako poprečno izboljšanje dajejo zmanjšani zastoji na manj akumulativnih proizvodnih napravah, celo na račun povečanih zastojev na bolj akumulativnih in za kontinuirano proizvodnjo bolj pomembnih napravah. Zato nedvomno v oceni, ali informacij manjka vrednostni podatek, to je kaj s finančnimi podatki pomeni tako izboljšanje ali poslabšanje za posamezno temeljno organizacijo združenega dela oziroma za Železarno kot celoto. Manjka morda celo primerjalni podatek, kakšen odstotek zastojev dosega na enakih proizvodnih napravah v drugih delovnih organizacijah, ali celo v razvitih državah. Prav tako pa bi bilo potrebno navesti tudi vzroke tako za izboljšanje kot za poslabšanje oziroma konkretno odgovornost za tako ali drugačno stanje.

Nedvomno lahko obravnavano vprašanje uvrstimo med temeljna interesna vprašanja delavcev, saj se nanaša na pogoje dela in na ustvarjanje dohodka in v končni posledici tudi osebnega dohodka. To se pravi, da je delavec neposredno zainteresiran za tako problematiko oziroma bo po taki popolni informaciji postajal vedno bolj zainteresiran. S tem pa se spodbuja in omogoča njegovo samoupravno delovanje, tako v pogledu odgovornosti, odločanja, kontrole in v končni fazi tudi konsekvenc. Namreč, če bo s pomočjo take ocene oziroma informacije spoznaval vzroke in posledice takega ali drugačnega ravnanja s proizvodnimi napravami, ki se konkretno poznajo, kot pravimo, tudi v njegovem žepu, se bo nedvomno večal tudi njegov interes pri reševanju takih ali podobnih vprašanj, večala njegova odgovornost in njegov vpliv na odločitve, ukrepe in podobno.

Ze nekaj let, odkar smo se začeli pogovarjati o stabilizaciji v Železarni in v gospodarstvu nasploh, lahko zasledujemo v zapisnikih sej samoupravnih delovnih skupin in drugih samoupravnih organov izražanje nezadovoljstva z delovno in tehnološko disciplino, s koristenjem delovnega časa in proizvodnih naprav, z doseženim izplnom in podobno. Istočasno pa v istih zapisih lahko preberemo, da ugotavljajo... postopanje po obratu ali obratih, predčasno zapuščanje delovnih mest, podaljševanje časa za malice, neodgovoren odnos do proizvodnih naprav, do zaščitnih sredstev in podobno. Eno in drugo se zelo pogosto pojavlja že vsa leta od krize in črni metalurgiji in Železarni.

Prav gotovo bi bili krivični s trditvijo, da se v ničemer niso stvari izboljšale, da to ponavljanje tudi ni posledica naše večje kritičnosti, odgovornosti in podobno. Resnica pa je, da še zdaleč ni tako kakor bi v dobro organizirani delovni organizaciji moralo biti. Ta vprašanja poudarjamo, ker so integralni del protinflacijskega oziroma stabilizacijskega programa in ker jim bo tudi z vidika ocen in informacij potrebno posvetiti večjo skrb. Podobno kot pri prvem problemu oziroma primeru, bomo tudi v vseh zgoraj naštetih, pa tudi drugih vprašanjih, ocene oziroma informacije morali oblikovati bolj analitično in primerjalno. Ob vseh teh vprašanjih je še vedno preveč formalizma in pavšalnih ugotovitev, premalo pa primerjalni analiz in podatkov. Tudi tu se bodo stvari začele hitreje spreminjati, če bomo samoupravne organe v temeljnih organizacijah združenega dela, kakor na nivoju Železarn, seznanjali s konkretnimi vzroki in posledicami, včasih morda celo na šolski način. Na primer: Sedanji dohodek oziroma čisti dohodek in s tem povezan osebni dohodek, naložbe v investicije, družbeni standard in podobno, je ob vseh navedenih negativnih pojavih tak in tak, z izboljšanjem odnosov oziroma zmanjševanjem teh pojavov za toliko in toliko odstotkov pa bi bil dohodek lahko tak in tak. Za primerjavo pa morda še kakšen dohodek na zaposlenega ali podobno, dosega v podobnih delovnih organizacijah v razvitem svetu.

To so, da ponovimo še enkrat, nedvomno temeljna interesna vprašanja delovnih ljudi, saj iz njih izhajajo njegov osebni dohodek, družbeni standard, enostavna in razširjena reprodukcija, njegova socialna varnost in drugo. Če pa ta interes še ni razvit, ga bomo s takimi ocenami oziroma informacijami nedvomno razvijali in motivirali, s tem pa tudi odgovornost tako do dela kot samoupravnih odločitev.

Vse to pa zahteva vztrajno, organizirano in usklajeno delovanje vseh dejavnikov v temeljnih organizacijah združenega dela in Železarni, od poslovnih organov, služb, samoupravnih organov do družbenopolitičnih organizacij. Take ocene in informacije, tako za omenjena vprašanja, kot za vse naloge vsebovane v antiinflacijskih programih, so eden od pomembnih pogojev, da te programe uresničimo, ker bomo s tem motivirali interes in samoupravno odgovornost delavcev, seveda ob aktivni prisotnosti vseh omenjenih dejavnikov pri uresničevanju sprejetih nalog in obvez v protinflacijskih programih.

NEKATERI VIDIKI NAGRAJEVANJA...

(Nadaljevanje s 1. strani)

dena U-4 in U-5 delovna mesta ter število oseb z višjo in visoko izobrazbo v sektorju. Izrazito namreč izstopa FRS, ki ima 11,5 krat več omenjenih delovnih mest kot kadrov z višjo in visoko izobrazbo. Najustreznejše so U-4 in U-5 delovna mesta zasedena v kadrovskem sektorju. V bistvu ti podatki opozarjajo na nepravilno sistemizacijo delovnih mest v nekaterih sektorjih, kajti, če lahko na njih delajo uslužbenci z nižjo izobrazbo, ni potrebna tako visoka ocena (nekaj izjem predstavljajo uslužbenci z dolgoletno prakso). Ne dvomimo, da te razlike pogojuje tudi različna zahtevnost dela, vendar verjetno ni nikogar, ki bi si upal zagovarjati trditev, da je delo na kadrovskem sektorju in TKR tako strokovno manj zahtevno, da ga lahko opravljajo delavci z nižjimi kvalifikacijami. Zato imata omenjena sektorja (deloma se jima pridružuje še SEOP) premalo U-4 in U-5 delovnih mest v primerjavi z ostalimi ali pa imajo drugi preizkušni izobrazbeno strukturo.

Naslednji pokazatelj, za katerega smo želeli primerjavo med sektorji, je število oseb, ki prejemajo stimulacijski dodatek oziroma dodatek na strokovnost. Vrstni red na grafikonu se tukaj v celoti ne ujema, niti odstotek zasedenih U-4 in U-5 delovnih mest, niti odstotek uslužbencev z višjo in visoko izobrazbo. Pri prvem razmerju so preferirani sekretariat, TKR, SEOP in kadrovski sektor, medtem ko ima v nabavi — prodaji, novogradnjah in FRS premalo uslužbencev stimulacijski dodatek.

Drugačno sliko pa dobimo, če število oseb s stimulacijskim dodatkom primerjamo s številom oseb z višjo in

visoko izobrazbo. Od 24 uslužbencev TKR jih ima stimulacijo 20 in je v tem pogledu na prvem mestu, sledi SEOP (26 z višjo ali visoko izobrazbo 16 s stimulacijo), medtem ko ima v ostalih sektorjih približno polovico kadra z višjo in visoko izobrazbo stimulacijski dodatek. V najslabšem položaju je kadrovski

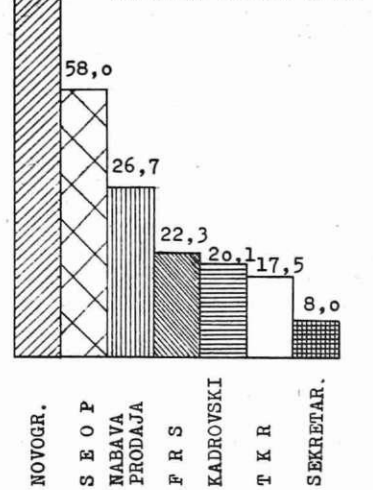
sektor, kjer jih je od 19 samo 7 s stimulacijo.

USLUŽBENCI SKUPNIH SLUŽB S STIMULACIJSKIM DODATKOM

Posebej smo z različnih aspektov osvetlili skupino strokovnjakov, ki prejemajo stimulacijski dodatek. Spodnja tabela prikazuje stalež skupnih služb glede na izobrazbo in stimulacijo.

izobrazba	sstimulacijo	brez stimulacije	skupno
nižja št.	3	580	583
%	0,5	99,5	100
srednja št.	21	204	225
%	9,3	90,7	100
višja št.	12	44	56
%	21,4	78,6	100
visoka št.	50	20	70
%	71,3	28,7	100
skupaj št.	86	848	934
%	9,2	90,8	100

ODSTOTEK OSEB U4 IN U5 GLEDE NA STALEŽ SEKT.

Po sektorjih imajo relativno najboljši odnos v TKR, kjer ima samo eden s srednjo izobrazbo stimulacijski dodatek (z višjo in visoko izobrazbo je takih 22), nasprotno pa velja za FRS in sekretariat, kjer prevladujejo uslužbenci s srednjo ali nižjo izobrazbo. Brez dvoma so ti rezultati pogojeni s prejšnjimi ugotovitvami o ustreznosti oziroma neustreznosti zasedenosti delovnih mest glede na izobrazbo.

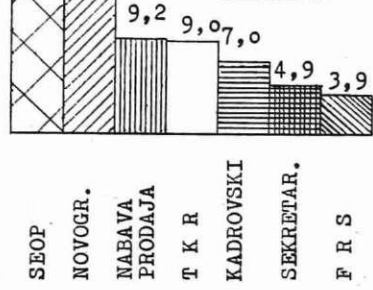
Naslednja razpredelnica prikazuje uslužbence s stimulacijo po sektorjih in stažu v Železarni.

SEKTOR	do 3 let	nad 3—10	nad 10—20	nad 20 let	skupno
SEOP	4	7	8	3	22
novogradnje	2	4	1	3	10
TKR	2	7	10	4	23
nabava-prodaja	2	2	4	6	14
sekretariat	1	1	4	3	9
FRS	1	2	1	2	6
kadrovski	1	2	4	2	9
skupaj	7	24	32	23	86

Trend, ki je razviden iz zgornje tabele je zelo izrazit, pomembnost razlik pa je statistično dokazana: čim višja je izobrazba, več je stimulacijskega dodatka. Tako ima samo 9,3 odstotka uslužbencev skupnih služb s srednjo izobrazbo stimulacijski dodatek, medtem ko je takih z visoko izobrazbo 71,3 odstotka.

SEKTOR	do 3 let	nad 3—10	nad 10—20	nad 20 let	skupno
SEOP	4	7	8	3	22
novogradnje	2	4	1	3	10
TKR	2	7	10	4	23
nabava-prodaja	2	2	4	6	14
sekretariat	1	1	4	3	9
FRS	1	2	1	2	6
kadrovski	1	2	4	2	9
skupaj	7	24	32	23	86

ODSTOTEK OSEB S STIMULACIJO GLEDE NA STALEŽ SEKTORJA

V tem primeru zaradi omejitev sicer ne moremo računati statistične povezanosti med obema variablama, kljub temu pa tabela opozarja na razlike med sektorji. Najmlajši kadri (po stažu), s stimulacijo so na SEOP, in v novogradnjah, najstarejši pa na sekretariatu, nabavi ter prodaji ter TKR.

Istočasno smo želeli ugotoviti, kakšna je zveza med izobrazbo in stažem v Železarni uslužbencev s stimulacijo. Postavili smo hipotezo, da imajo delavci s srednjo izobrazbo daljši staž kot grupa z višjo in visoko izobrazbo.

SEKTOR	3	5	7	9	11	b. oc.	skupno
SEOP	1	3	8	9	1		22
novograd.			6			2	8
TKR	1	1	7	9	5		23
nabava-prodaja	1	3	3	4	1		12
sekretariat		1	4	3			8
FRS		1	3				4
kadrovski			4	4	1		9
skupaj	3	9	35	29	8	2	86
%	3,5	10,5	40,7	33,7	9,3	2,3	100

Ker pravilnik določa, da pripada stimulacijski dodatek najpriaznejšim strokovnjakom, smo predpostavljali, da je tudi njihova osebna ocena visoka. Rezultati na grafikonu in v tabeli pa kažejo, da so povprečne ocene usluž-

Razlike so res statistično ugotovljene, kar pomeni, da dobivajo uslužbenci z nižjo izobrazbo stimulacijski dodatek bolj na osnovi daljšega staža in višje ocenjenih delovnih mest, uslužbenci z višjo izobrazbo pa predvsem na osnovi svoje strokovnosti (šolske izobrazbe) in manjšega staža. Ob tem postavljamo vprašanje, če res zadnji pokažejo svoje strokovne kvalitete prej kot uslužbenci s srednjo izobrazbo ali pa je stimulacijski dodatek za te kadre neke vrste motivacijsko sredstvo za manj pogosto zapuščanje podjetja, kar predvideva tudi pravilnik.

Spodnja razpredelnica prikazuje uslužbence s stimulacijo po sektorjih in osebni oceni.

SEKTOR	popr. sekt.	8,4	8,3	7,6	7,5	7,2	7,0	6,5
TKR	6,7							
KADROVSKI	6,8							
SEOP	6,8							
SEKRETAR.	6,8							
NABAVA PRODAJA	6,8							
NOVOGR.	6,8							
FRS	6,8							

Uršlj, gozdom verige - čisto sl južnem ljeni sar Usod: ki loči S stalo tu ce seve matične Tisti, bodilno na Kor nam dr mi skle orožjem prevara svobodo so mnogi ja življe da meje njene ir ta iz le več kot faizizma. Ni ču ponašaj organi druge n nijo sve Nemčiji Veliko vsaj ob pogodbe vali pop člena in

KAJ IN KOLIKO DELAMO

Številke, pred, kratkim objavljene v dnevnem časopisu, so preveč vabljive, da bi šli mimo njih.

Te številke povedo, da v Jugoslaviji delamo samo 134 dni letno, s prazniki, dopusti, izostanki, boleznimi, sestanki med delom in podobnim vred, pa v letu počivamo kar 231 dni.

Vrednost proizvodnje na enega zaposlenega v črni metalurgiji je pri nas dvakrat manjša kot v razvitih državah. Podatek sicer velja za leto 1971, danes pa gotovo ni nič bolj razveseljujiv za nas.

Raziskave so pokazale, da delavec dela pri nas le okoli štiri ure, ves ostali čas pa je izgubljen. Storitnost dela v vsej državi neprestano in vztrajno pada.

In kako je v naši Železarni? Ali tudi za nas velja, da izkoristimo le približno 60 odstotkov delovnega časa? Marsikje najbrž to tudi za nas drži.

Toda kaj storiti, da bi več in tudi bolje delali? Zbadnje čase smo že začeli govoriti o večji delovni in tehnološki disciplini, ki sta potrebni. Sprejeti so bili tudi nekateri sklepi in ukrepi. Bodo sklepi tudi uresničeni in zakaj je do takšnih sklepov sploh moralo priti? Mar znamo biti disciplinirani res le takrat, če nekdo stoji stoji poleg nas s palico v roki! Saj ravno tega vendar nismo hoteli! Zjaj pa ne znamo prav ravnanja s tistimi, kar smo si bili priporočili.

Nikjer na svetu delavec nima toliko pravic kot pri nas. In vedno več naj bi jih imel. Govorimo o delavskem samoupravljanju. Sami svoji gospodarji smo, gospodarimo pa kot slabi gospodarji, če gre res toliko časa v nič.

Bi tudi takrat, če bi to ne bilo naše, temveč samo moje ali tvoje, šele minuto do šestih stopili mimo vratarja in ob dveh že stali ob izhodu, da planemo na cesto? Glas sirene je znak, da pričnemo in prenehamo z delom. Če bi bilo to moje in tvoje, bi ne bilo sploh treba, da imamo vratarje v ta namen.

Videti je, da se premalo ali nočemo zavedati, česar bi se morali: da je naše tudi moje in tvoje in da s tem, ko ne delamo tako kot bi morali, sami sebi režemo tanjši kos dragerega kruha.

Gostje

so v vsi lezarn z

I

Želez delovna ležem bila la tega sre

Poklj prvič p lezarnji

ostala ležence

ljiva pr glavom

izpeljar edinstv

bi nam krila, s

kost za vseh že

nega p proizvo

vitejš družba

ustvarj

Edini borci, j

zdržili medseb

larjev k nosti in

V im hvaljuj upravni

požrtvo Jesenico

speljan slovensi

Dane narodni skih že

Uršljjo zanskih tistimi

narodni svoboda

osvoboditno in

goslavij

G

Uršlj, gozdom

verige - čisto sl

južnem ljeni sar

Usod: ki loči S

stalo tu ce seve

matične Tisti,

bodilno na Kor

nam dr mi skle

orožjem prevara

svobodo so mnogi

ja življe da meje

njene ir ta iz le

več kot faizizma.

Ni ču ponašaj

organi druge n

nijo sve Nemčiji

Veliko vsaj ob

pogodbe vali pop

člena in

Gostje na drugem srečanju nekdanjih borcev NOV železarjev in predelovalcev

SREČANJE ŽELEZARJEV IN PREDELOVALCEV - BORCEV NOV JE USPELO

(Nadaljevanje s 1. strani)

so v vseh samoupravnih organih železarn z odobravanjem sprejeli.

Premiera na Pokljuki

Železarna Jesenice je kot največja delovna skupnost in z največjim deležem v narodnoosvobodilni vojski bila lansko leto prvi organizator tega srečanja.

Pokljuka, kjer smo se 8. 9. 1973 prvič po osvoboditvi zbrali borci, železarji in naši družinski člani, bo ostala nepozabni spomin vsem udeležencem. Neomadeževana in očarljiva priroda gorskega sveta pod Triglavom, prekrasno vreme in odlično izpeljana organizacija so nam razvili edinstveno razpoloženje. Kakor da bi nam zrasla nova revolucionarna krila, smo prepričljivo spoznali enotnost zavesti in miselnosti borcev in vseh železarjev v koristnosti družnega poslovanja za optimalnejšo proizvodnjo in razvoj ter za učinkovitejšo prizadevanje, da bi cela naša družba postala še bolj gospodarsko ustvarjalna in socialno pravična.

Edina pripomba, ki so jo dali borci, je bila: »Skoda, da se nismo združili že znatno prej in že prej na medsebojnih srečanjih borcev jeklarjev krepili duh enotnosti, vzajemnosti in solidarnosti.«

V imenu vseh nas se iskreno zahvaljujem delovni skupnosti, samoupravnim organom, zvezi borcev in poštvalnim delavcem železarne Jesenice za čudovit dan in krasno speljano premiero srečanja borcev slovenskih železarjev.

Danes, na drugem srečanju borcev narodnoosvobodilne vojske slovenskih železarjev smo se sestali pod Uršljo goro, v Prežihovih in partizanskih Kotljah, kjer so se skupaj s tistimi onstran meje, ki jim ni dana narodnostna, kulturna in socialna svoboda, borili koroški Slovenci za osvoboditev in združitve v federativno in socialistično republiko Jugoslavijo.

Gore razdvajajo narod

Uršlja gora je prvi vzhodni člen z gozdom in travniki pokrite gorske verige — Karavank. Karavanke so čisto slovensko pogorje, saj so na južnem in severnem pobočju naseljeni samo Slovenci.

Usoda je hotela, da je to pogorje, ki loči Savsko in Dravsko dolino, postalo tudi državni mejnik in Slovence severno od Karavank iztrgalo iz matične domovine.

Tisti, ki smo že med narodnoosvobodilno vojno in ob osvoboditvi bili na Koroškem, smo bili prepričani, da nam drugič nihče ne bo z zakulisnimi sklepi mogel vzeti, kar smo si z orožjem priborili. In zopet smo bili prevarani tisti, ki smo se za trajno svobodo koroških Slovencev borili in so mnogi za te ideale žrtvovali svoja življenja. Veliki so se dogovorili, da meje Avstrije ostanejo nespremenjene in žalostna dediščina plebiscita iz leta 1920 je bila zopet vredna več kot prispevek pri uničevanju fašizma.

Ni čudno, da se nezaslužni dediči ponašajo kot edini gospodarji in organizirani v Heimatdienst in druge nacistične organizacije skrunijo svetinje in borbe proti fašistični Nemčiji.

Veliko smo zamudili, da nismo vsaj ob sklenitvi avstrijske državne pogodbe pred dvajsetimi leti zahtevali popolno uveljavitev njenega 7. člena in da smo v zaščito zamejskim

Slovcem energično pristopili šele takrat, ko so fašizmu zrastle nove tipalke. Spodbujanje k nacionalni zavesti, pomoč s kulturnim in športnim sodelovanjem so sedaj edina sredstva pri zadrževanju germanizacije koroških Slovencev v Avstriji.

Klasje socializma

Drugače pa je v Mežiški dolini, to je v tistem delu koroške dežele, ki je bil deležen narodnostne in socialne osvoboditve. Poseben primer so Ravne na Koroškem.

V spodnjem delu Mežiške doline je v osvobodjeni domovini nastal pomemben industrijski objekt — železarna Ravne, ki je druga po veličini OZD Slovenskih železarn. Medtem ko so leta 1945 na Ravnah stale zastarele proizvodne naprave s kapaciteto okrog 7.500 ton surovega jekla letno, imamo sedaj sodobno železarno kvalitetnega in zlahtnega jekla evropskega formata z zmogljivostjo 200.000 ton surovega jekla. Vse proizvodne naprave so nove ali obnovljene in nič ni ostalo v proizvodnem programu iz prvih let po osvoboditvi.

Delovna skupnost železarne Ravne se je povečala 10-krat in danes šteje okrog 4350 ljudi, letna realizacija pa bo letos predvidoma znašala preko 1,2 milijarde dinarjev.

Proizvodnja pa ni edina pridobitev naše socialistične izgradnje na Ravnah. Tu je nastala nova struktura delavcev in prebivalstva; jedro Prežihovih Samorastnikov se je dopolnilo z ljudmi od druge. Iz vseh krajev Slovenije in tudi iz drugih republik so prišli delavci, da bi okrepili delovno skupnost in ob tem oplemenjevali ljudi in gradili nov rod zavednih državljanov. Ravne na Koroškem so postale izpostavljeno gospodarsko, prosvetno, kulturno, športno, zdravstveno in administrativno središče, nacionalna trdnjava, ponos vseh koroških Slovencev tu in onkraj meje.

Tudi borci, ki so se borili za iste ideale osvoboditve, so na Ravne prispele iz raznih krajev, enot in območij in še danes tvorijo najbolj zaveden sloj delovne skupnosti. Ti borci prenašajo svojo zavest na mlajše in so kot krajišniki za obrambo priborjenih pridobitev ponovno pripravljeni prijeti za orožje.

Združena v Slovenske železarne je železarna Ravne neposredno povezana s sedežem naše republike in z OZD Stajerske in Gorenjske. To je nova pridobitev, iz katere s pomočjo razraščanih korenin železarna črpa dodatni življenjski sok za nov gospodarski in socialistični napredek.

Od prvega srečanja borcev jeklarjev in njihovih družinskih članov se je mnogo spremenilo.

Ustava vodnik v prihodnost

Jeseni lanskega leta se je vnela nova bližnjavzhodna vojna, ki je bila povod za nov odnos med cenami proizvajalcev primarnih energijskih virov in surovin ter cenami končnih izdelkov. Sredi poletja je izbruhnil nov spopad na Cipru, ki je ogrozil nevezano in samostojno državo. SFR Jugoslavija je pri vseh teh svetovnih dogodkih vedno bila na poziciji miru, suverenosti in enakopravnosti. Po vsem svetu smo postali znani s svojo zunanjo politiko in simbolom enakopravnosti tovarišem Titom. Naša zunanja politika pa je le odraz notranjih odnosov.

Posebno pomembna pridobitev v zadnjem letu za nas je naša nova

ustava, ki uvaja delegatski sistem, delitev upravljalcev družbene imovine na osnovne celice družbene produkcije TOZD ter zagotavlja suverenost narodov in narodnosti, enotnost jugoslovanskega tržišča in enakopravne medsebojne odnose.

Cilj večje spodbude in vseh področjih družbene produkcije je razvijanje našega gospodarstva v stabilnejših pogojih ob zmanjševanju inflacije in zniževanju zunanjetrgovinskega deficita.

Letos na tem področju nismo mnogo storili. V sedmih mesecih so se proti istemu obdobju lani, življenjski stroški v enem letu povečali za 24%, zunanjetrgovinski primanjkljaj se je povzpela na 33,7 milijarde din, kar je 127% več kot v istem obdobju lani. Kam plovemo, se sprašujejo borci, prepričani, da moramo sprejeti in izvajati ukrepe, ki bodo zadržali inflacijo, zmanjševali porabo in znižali zunanjetrgovinski deficit.

Se bogate Združene države Amerike skrbijo inflacija. Čeprav so njeni vplivi proti nam tam še skromni, je novi predsednik Ford najprej napovedal boj proti inflaciji. Vedeti pa moramo, da ameriški delavec ob 4-krat višjih prejemkih kupuje mnoge življenjske potrebščine, med njimi maslo in jajca cenejše kot mi.

Tudi naš zvezni izvršni svet je poleg povišanja cen osnovnih živilskih artiklov končno sprejel ukrepe, ki bodo zmanjšali uvoz in omejili porabo.

Mišljenja so bila pri tem različna. Nekateri so zagovarjali tezo sistemskih posegov, zaradi akutnosti problema pa je bil dosežen medrepubliški dogovor za improvizacijski pristop k zniževanju zunanjetrgovinskega in plačilnega deficita.

Komu koristi inflacija

V tem prizadevanju ni filozofije, edino uspešno je: več in učinkovitejše je treba delati ter produktivnosti dela primerno trošiti. To je področje družbenega načrtovanja in krmljenja proizvodnje, ki z novo, ustavo dobivata pravo vsebino.

Mnenja sem, da je optimizem samo takrat spodbuden, če je realen. Preveč se tolažimo z letošnjo povečano stopnjo rasti proizvodnje, premalo pa se zavedamo rasti porabe. Tudi med proizvodnjo obstajajo izdelki, na katere bi lahko še počakali, in se prodajajo na račun inflacije in trgovinskega deficita.

Velik letošnji dosežek, ki ga vsi s ponosom pozdravljamo, je 5,7 milijonov ton pšenice. Tudi v Sloveniji se je na področju kmetijstva počasi pričelo pomikati na bolje. Toda to, da iz uvoženih surovin in delov izdelujemo in na kredit prodajamo osebne avtomobile, prikolice in slično opremo visokega standarda, pa pomeni, da živimo na visoki nogi in bogatejše kot bi smeli.

Delavcem in njihovim družinam bi morali zagotoviti osnovno življenjsko in stanovanjsko kulturo ter za vse, kar je s tem v zvezi, omogočiti nabavo tudi na kredit iz družbenih sredstev; gradnjo vikendov, nabavo prevoznih sredstev in podobno pa je treba prepustiti tistim, ki to z lastnimi viri zmorejo. Učinek dela, ne pa špekulacije in privilegij, mora biti vir dohodka, zato je tudi že čas za odpravo sedanje nevzpodbudne uravnilovke.

Absurdno je, da nas skrbi, kako bodo nekateri sloji kompenzirali po-

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 2. 9.	KOSelj ANTON	KAVČIČ JANEZ
TOREK — 3. 9.	ARNEŽ FRANČ	LEBAR ALOJZ
SREDA — 4. 9.	STARE BRANKO	ROTAR VINKO
ČETRTEK — 5. 9.	KRAPEŽ BERTI	KLOFUTAR PETER
PETEK — 6. 9.	KORDEŽ FILIP	BURJA ANTON
SOBOTA — 7. 9.	MARKEŽ VALENTIN	NOČ VINKO
NEDELJA — 8. 9.	RAVNIHAR PETER	SOKLIČ JAKA

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410
Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure
Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure
Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni zgradbi TOZD-VET.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE od 2. do 7. septembra

Dopoldan: dr. Branimir Čeh in dr. Stanka Šemrov Novak
Popoldan: dr. Drago Jeremič

V soboto, 7. septembra, samo dopoldan dr. Branimir Čeh

ŽOBNA AMBULANTA

Dopoldan: terapevt dr. Alojz Smolej
Popoldan: terapevt Viktor Stražišar

V soboto, 7. septembra, samo dopoldan terapevt dr. Alojz Smolej.

Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13. ure, popoldan od 13. do 19.30.
V soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

UDELEŽENCEM POHODA NA TRIGLAV

Vse udeležence pohoda na Triglav obveščamo, da smo zaradi manjših razpoložljivih kapacitet planinskih postojank v Triglavskem pogorju, kakor smo z njimi prvotno računali, skupino, ki naj bi se z Jesenic preko Rudnega polja povzpela do Kredarice, morali preusmeriti v Vrata, čez Prag do Staničeve koče. Zaradi opozoril GRS pa smo opustili tudi pohod iz vrat po Tomiškovski poti. Tako je razpored jeseniških udeležencev pohoda na Triglav sedaj naslednji:

Jesenice I:
sobota, dne 31. 8. 74. ob 6.00 uri
— parkirni prostor pred Železarno; smer Trenta—Dolič (2 avtobusa)

Jesenice II:
sobota, dne 31. 8. 74. ob 7.00 uri
— parkirni prostor pred Železarno; smer Vrata—čez Prag—Staničeva koča (2 avtobusa)

Udeležence pohoda opozarjamo na točen odhod avtobusov ter na obvezen skupen odhod z izhodišč v Vratih in v Trenti na Logu.
Komisija za rekreacijo

RAZPIS PRVENSTVA ŽJ V PLAVANJU ZA LETO 1974

Organizator:
Komisija za rekreacijo
Izvajalec:
Plavalni klub Jesenice
Vodja tekmovanja:
Rado TORKAR
Tekmovanje:
Tekmovanje bo v petek, dne 30. avgusta s pričetkom ob 16.00 uri v kopališču »Ukova« na Jesenicah.
Propozicije:
Tekmovanje je ekipno in posamezno v disciplinah 50 m prsno — 50 m prosto in štafeti 3 x 50 m prosto. Za ekipo se šteje po 3 tekmovalce v vsaki disciplini.
Prijava:
Prijava sprejema vodja tekmovanja pol ure pred prvim startom.
Nagrade:
Zmagovalna ekipa prejme pokal v trajno last, drugo in tretje uvrščeni ekipo pa diplomi. Po trije najboljše uvrščeni posamezniki v vsaki disciplini prejmejo diplome in praktična darila.
Razglasitev:
Razglasitev rezultatov bo takoj po zaključku tekmovanja.

Komisija za rekreacijo

JUBILANTI 50-LETNIKI

V mesecu septembru bodo praznovali 50 let svojega življenja naslednji naši sodelavci: Marija POTOČAR, elektrodni obrat — 4. septembra, Franc JALEN, žičarna — 5. septembra, Milka PREŽELJ, žičarna — 9. septembra, Jože KONTE, elektro jeklarna — 16. septembra, Jože RESNIK, kadrovski sektor — 17. septembra, Aleksander RJAZAN-CEV, kadrovski sektor — 22. septembra, Franc PREŠEREN, valjarna žice — 23. septembra, Stanko FURLAN, martinarna — 28. septembra, Franc SVETINA, kadrovski sektor — 28. septembra in Milka ŽIVKO, splošni sektor — 30. septembra.

Vsem sodelavcem iskreno čestitamo!

Samoupravni organi v preteklem tednu

TOZD Valjarne

10. seja odbora za dohodek in nagrajevanje

Predsednik Jože Vilman je 22. avgusta sklical 10. sejo odbora za dohodek in nagrajevanje pri DS TOZD Valjarne. Za dnevni red je predlagal pregled sklepov zadnje seje, pregled OD za mesec julij in analizo učinkov ter stimulacije za operativni program in stimulacijske dodatke.

Odbor je ugotovil, da so bili sklepi zadnje seje realizirani, razen sklepov pod točko 1 in 8, ki sta še v reševanju.

Kratko analizo o doseženem OD v mesecu juliju je podal tov. Faletič iz SEOP, oddelek za nagrajevanje. Najvišji OD v TOZD Valjarne je v mesecu juliju imela valjarna Bela 3.052 din/os., najnižji pa je bil v valjarni profilov 2.789 din/os. Povprečje v TOZD je bilo 3.024 din/os. in je za 16,13 odstotka višje od meseca junija. Stimulacija na izvrševanje operativnega programa je bila valjarna Bela 8 odstotkov, vsi ostali obrati v TOZD Valjarne pa šest odstotkov, odstotek učinka pa se giblje med 24,6 in 29,5 odstotka.

Korekcije za operativni program so bile izvršene v valjarni Bela, valjarni žice in valjarni 2400 in to v glavnem zaradi prekomernih zastojev in pomanjkanja delovne sile.

Sektor za ekonomiko in organizacijo, je posredoval odboru predlog za vključitev izplena v sistem nagrajevanja v valjarni bluming. Pri stimulaciji, odnosno penalizaciji je zajetih 15 delovnih mest, oziroma 51 delavcev, ki imajo bistveni vpliv na dosežanje izplena. Zaradi velikih od-

stopanj pri doseganju izplenov je zaenkrat v sistem obračunavanja gibljivega dela OD pri izplenu vgrajen samo faktor 0,2. Na podlagi večmesečne analize in stabilnosti dosežanj izplenov pa naj bi se ta faktor približal faktorju ena.

Po obravnavi prošnji in pritožbi je odbor sprejel naslednje sklepe:

— Na znanje so sprejeli poročilo o gibanju oziroma doseganju OD v mesecu juliju in soglašali s korekci-

jami operativnega programa v valjarni Bela, valjarni žice in v valjarni 2400.

— Delovodji Milanu Dolinarju iz valjarne profilov se na predlog obratovodstva odobri stimulacijski dodatek v višini pet odstotkov od 1. avgusta dalje.

— Vodji proizvodnje v valjarni bluming — štekel Vladimirju Podlipniku se na predlog obratovodstva odobri stimulacijski dodatek v višini deset odstotkov od 1. avgusta dalje.

— Pritožba Mirka Gerčarja iz adjustaže Javornik 1, v kateri navaja, da je po sprejetih kriterijih upravičen do stimulacijskega dodatka, se odstopi v reševanje obratovodstvu.

— Soglašajo s predlogom SEOP za vključitev izplena v sistem nagrajevanja v valjarni bluming. HZ

TOZD Vzdrževanje, energija in transport

21. seja odbora za kadre in medsebojna razmerja

Dne 20. avgusta je predsednik odbora za kadre in medsebojna razmerja pri DS TOZD VET Ignac Juran sklical 21. sejo. V obravnavo je poleg pregleda sklepov zadnje seje, predlagal še kadrovska vprašanja.

Pri pregledu sklepov je bilo ugotovljeno, da so bili vsi sklepi realizirani, razen nekaterih, ki zahtevajo daljši čas reševanja.

Ob obravnavi kadrovskega vprašanja je odbor sklenil, da na predlog obratovodstva plinske in vodne energije

objavi prosto delovno mesto vodja izmene oddelka za vodo in tehnološka goriva ter na predlog vodstva TOZD delovno mesto inšpektorja za strojne naprave v oddelku tehničnega inšpektorata.

V nadaljevanju je odbor imenoval kandidate na objavljena delovna mesta dninski delovodja SV Jesenice (žebeljarna) ter delovodja EV Bela. Izvedel je tudi 30 premestitev delavcev, razporedil 26 novih delavcev, trem delavcem ukinil odbitke od osnovne tarifne postavke ter reševal 11 prošnji.

Na seji so obravnavali tudi kader za izgradnjo nove hladne valjarne, in sicer prvi team, ki bo šel iz TOZD VET v sektor novogradenj, kakor tudi kritično stanje z delovno silo na transportu. Odbor je ponovno ugotovil, da se stanje s kadrom na transportu kljub večkratnim urgentam tako po upravni kot samoupravni liniji ni izboljšalo ter zahteva, da se transportu zagotovi toliko delovne sile, da bo delo iz varnostnih razlogov še varno. Z ozirom na to pozivajo vse tiste vodstvene delavce v kadrovskem sektorju, ki imajo bistveni vpliv pri razporejanju kadra, da imajo to kritično stanje na vidiku in da po svojih močeh zadevo čimprej uredijo. NZ

Na osnovi člena 10 pravilnika o delovnih razmerjih in na osnovi sklepa odbora za kadre in medsebojna razmerja v TOZD VET z dne 20. 8. 1974 dajemo naslednjo

OBJAVO

za prosto delovno mesto v tehničnem inšpektoratu TOZD VET

3020, U-5 inšpektor za strojne naprave 1 oseba.

POGOJI: za zasedbo navedenega delovnega mesta se zahteva:

1. Visoka šola strojne smeri z 10 let prakse v stroki, od tega 3 leta v tehničnem biroju in 7 let na odgovornih vodilnih delovnih mestih v železarni Jesenice.

Prijavo z osnovnimi podatki in podatki o strokovnosti je poslati v roku 8 dni na kadrovske sektor železarneske Jesenice z oznako »za TOZD VET«.

Na osnovi čl. 10 pravilnika o delovnih razmerjih železarneske Jesenice dajemo naslednjo

OBJAVO

za prosto delovno mesto v novem obratu VRATNIH PODBOJEV TOZD Hladna predelava:

VARILEC D-3 7 kategorija 14 oseb

Kandidati morajo ustrezati naslednjim pogojem:

a) PIS in 6 mesecev delovnih izkušenj
b) 6 razredov osnovne šole in da želijo delati na varilnih strojih.

Vsi kandidati bodo psihološko testirani in zdravniško pregledani. Po izboru bodo pred končno razporeditvijo opravili tudi 4-mesečno usposabljanje na delovnem mestu.

Vsi mladi v starosti do 25 let imate priložnost usposobiti se za varilca. Zato vas pozivamo, da vložite prijave do vključno 10.9.1974 na naslov SZ — ŽELEZARNA JESENICE, kadrovske sektor.

Na osnovi člena 10 pravilnika o delovnih razmerjih in na osnovi sklepa odbora za kadre in medsebojna razmerja v TOZD VET z dne 20. 8. 1974 dajemo naslednjo

OBJAVO

za prosto delovno mesto v PIV energiji, TOZD VET

3304 D-5 vodja izmene oddelka za vodo in tehnološka goriva 2 osebi.

POGOJI: za zasedbo navedenega delovnega mesta se zahteva:

1. STS strojne smeri in 3 leta prakse v stroki
2. Delovodska šola strojne stroke z 10 leti prakse v stroki.

Pogoj za zasedbo delovnega mesta je tudi opravljen izpit za strojnika kompresorjev in črpalk ter polnilca tlačnih posod, ki ga mora kandidat opraviti v času uvajanja na delovno mesto.

Prijavo z osnovnimi podatki in podatki o strokovnosti je poslati v roku 8 dni na kadrovske sektor železarneske Jesenice z oznako »za TOZD VET«.

Železarski globus

ZDA

V ZDA pripravljajo projekte za gradnjo štirih naprav za uplinjevanje premoga. Vsaka izmed njih bo proizvajala dnevno 7 milijonov kubnih metrov plina. Letno bo vsaka naprava predelala sedem milijonov ton premoga. Investicijski stroški za vse štiri naprave so predvideni v višini 1,2 milijarde dolarjev.

ZAIRE

Leta 1973 je dosegla svetovna proizvodnja kobalta 21.850 ton ali 11,5 % več kot v letu 1972. Največji proizvajalec je bila afriška država Zaire s 15.052 ton. Sledijo: Zambija 1944 ton, Kanada 1854 ton, Maroko 1378 ton in Finska 1010 ton.

TURČIJA

Turška vlada bo investirala 560 milijonov dolarjev za novo železarno. V tej železarni bodo proizvajali predvsem konstrukcijska jekla za domačo industrijo.

TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI

Vodik — energija bodočnosti

3

V času majhne porabe (ponoči) bi uporabili del razpoložljive električne energije za proizvodnjo vodika s pomočjo elektrolize. Tega bi v času konic uporabili za dodatno proizvodnjo električne energije z uporabo plinskih turbin. Na ta način bi služil elektrolitski vodik kot neke vrste akumulacijska energija.

Nadaljnje možno področje za uporabo elektrolitskega vodika kot nosilca energije bo lahko povsod tam, kjer bo na razpolago cenena električna energija. Če bodo istočasno te elektrarne preveč oddaljene od potrošniških centrov, bi lahko bilo transportiranje s pomočjo kablov ali daljnovodov predrago oziroma morda sploh nemogoče. To velja posebno v primerih večjih razdalj preko morja. V takšnem primeru bi lahko uporabili električno energijo za proizvodnjo vodika s pomočjo elektrolize. Tega bi potem prevažali v tekočem stanju s posebnimi ladjami — tankerji do mesta porabe.

Kot primer lahko navedemo dve vrsti takšnih elektrarn. Prva je jedrska elektrarna, ki bi bila zaradi velike porabe hladilne vode postavljena na umetnem otoku stran od morske obale in naseljenih krajev. Druga možnost je elektrarna, ki bi izkoriščala kot pogonsko energijo razliko v temperaturi morja na površini in dnu. Tudi ta bi morala biti locirana sredi morja. V obeh primerih kaže, da bi bila proizvodnja elektrolitskega vodika s pomočjo proizvedene električne energije cenejša kot pa njen transport s pomočjo kablov do mesta porabe.

Jasno je, da bo potrebno posebno v primerih izkoriščanja razlike v temperaturi morja na površini in dnu še mnogo raziskovalnega dela. Pri tem pa se odpira osnovno vprašanje, komu sploh pripada takšna energija, ki bi bila proizvedena izven normalnih teritorialnih morskih voda.

Iz vsega tega vidimo, da obstajajo razne možnosti za uporabo elektrolitskega vodika. Kako in kdaj jih bo mogoče resnično izkoriščati, bo pokazala bodočnost.

Termokemični vodik

V nasprotju z elektrolizo je potrebna pri postopku za proizvodnjo termokemičnega vodika direktna uporaba toplote. Ta razkroj vodo in obe sestavini — vodik in kisik. Znano je, da je za tak razkroj potrebno ogreti vodno paro na temperaturo preko 3000 stopinj Celzija. Šele pri tej temperaturi pride do večjega cepjenja vodnih molekul.

Temperatura preko 3000 stopinj Celzija pa je znatno previsoka, da bi jo lahko uporabili v napravi za proizvodnjo velikih

količin termokemičnega vodika. Zato je potreben takšen termokemični postopek, ki omogoča že pri znatno nižji temperaturi razkroj vode. V ta namen služijo posebni procesi, imenovani termokemični cikli.

Termokemični cikli so v bistvu krožni procesi, ki nam omogočajo proizvodnjo vodika iz vode pri temperaturi pod 1000 stopinj Celzija. To je vrsta kemičnih reakcij, katerih končni rezultat je razkroj vode oziroma vodne pare. Za potek procesa so potrebne nekatere druge kemične spojine (npr.: kalcijev bromid, živo srebro, železov klorid in druge). Te spojine med procesom niso niti porabljene niti proizvedene, temveč reagirajo krožno. Kot nosilec toplote za normalen potek reakcij pri tem postopku je mogoče uporabiti različna fosilna goriva. Vendar ekonomski izračuni za uporabo posameznih goriv kažejo, da bi bila kot vir toplote najbolj primerna jedrska energija visoko temperaturnega reaktorja.

Medtem, ko je elektroliza vode danes že vpeljan postopek, pri katerem bo potrebno v bodoče izboljšati le še izkoristek, je proizvodnja vodika s termokemičnimi cikli šele na začetku svojega razvoja. Glavni problemi, ki jih bo treba pred gradnjo večje poskusne naprave rešiti, so naslednji:

— Pri tem postopku je potrebno uporabljati nekatere zelo agresivne materiale. Zato je zelo pereč problem korozije pri temperaturah kemičnih reakcij procesa.

— Težave so tudi s počasnim potekom nekaterih kemičnih reakcij. Zato bo treba najti in uporabljati najbolj primerne katalizatorje in materiale za pospeševanje procesa (katalizator je element ali spojina, ki kemično reakcijo pospešuje, vendar pri poteku sam ni udeležen).

— Pri termokemičnem postopku je potrebna velika količina dragih materialov (živo srebro, srebro, brom in še nekateri drugi). Iz tega razloga bo treba pri izbiri za proizvodnjo termokemičnega vodika, upoštevati tudi ekonomiko, ki pa danes še ni jasna.

Vodik in avtomobil

Poleg uporabe vodika kot pogonskega sredstva v letalskem prometu, je zelo zanimiva tudi možnost nadomestitve bencina v cestnem transportu s tem plinom. Vendar je treba takoj povedati, da je ta nadomestitev zaenkrat še precej problematična.

Osnovno vprašanje, ki pri tem nastopa je: Kako urediti na avtomobilu prihodnosti rezervoar za vodik? Današnje zahteve v zvezi z gorivom in rezervoarjem so znane.

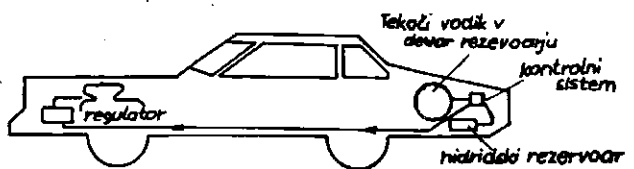
Teža in prostornina rezervoarja mora biti v določenem sorazmerju z dimenzijami avtomobila. Čas polnjenja rezervoarja je nekaj minut. In končno, potrebno je predvideti zadostno varnost v slučaju morebitne avtomobilske nesreče.

Ob upoštevanju teh zahtev, so raziskovali različne možnosti, ki bi omogočile uporabo vodika za pogon avtomobilov. Te so dejansko štiri.

Prva je uporaba vodika v plinastem stanju z visokim pritiskom. Praktičen primer pokaže, kakšne so resnične možnosti za uvedbo tega goriva.

Večji osebni avtomobil lahko napolni rezervoar z 80 litri (53,3 kg) bencina. Ta zadostuje pri porabi 16 litrov na 100 km za 500 km vožnje. Energetsko preračunano ustreza 80 litrov bencina 21 kg vodika. Če želimo 21 kg vodika spraviti v rezervoar v plinastem stanju, ustreza ta količina 320 litrov pri ogromnem pritisku 800 atm(!). Ob takšnem pritisku bi avtomobil moral imeti jekleni rezervoar z debelino stene 70 mm in bi tehtal 1550 kg. Z uporabo sodobnih materialov lahko težo rezervoarja precej znižamo. Vendar predstavlja tako visok pritisk plina v rezervoarju, izredno veliko nevarnost pri nesrečah. Zato plinasti vodik kot pogonsko sredstvo, za avtomobil ne pride v poštev.

Druga možnost je uporaba tekočega vodika. Ta zahteva, zaradi zelo nizke temperature utekočinjenja (—252 stopinj Celzija) kot rezervoar Dewarjevo posodo. James Dewar (1842 — 1923) je bil britanski kemik in fizik, ki se je ukvarjal z utekočinjenjem plinov. Ker so potrebne temperature za utekočinjenje zelo nizke, je skonstruiral posebno posodo za njihovo shranjevanje. Stena te posode, imenovane Dewarjeva posoda, je dvojna in vmesni prostor je zaradi boljše izolacije brezračen. Razlika med rezervoarjem za tekoči vodik in bencinski rezervoarjem je tudi v tem, da potrebuje vodikov rezervoar poseben sistem za prezračevanje.

Na skici je prikazan avtomobil predelan za uporabo tekočega vodika kot pogonskega sredstva. Kot rezervoar služi Dewarjeva posoda. Uplinjeni vodik, ki ne bo uporabljen, se bo zbiral kot trdni hidrid v posebnem rezervoarju. Bencinski vplivnač nadomestila enostavni ventil za mešanje zraka in vodika. Dosedanji poskusi s praktično vožnjo takšnega avtomobila so pokazali, da ni problemov.

Nadaljevanje prihodnjic

Javnim mentorom naši ob bode tisti al izvesti

Kraje lina sa političn zavzem ljudi in delegac lahko u

Mlad mladih, jevmih jajo po seznanj krajevn pa bo i grama vključe mladih nosti, s nimi i mladins pravne ne skup

Ce ze žic mlz krajevn na final skih ak nju pro nas vse ja njhro braževa speševa cializira društva ljevanje nih, tel mladih.

Razli ljenje, litične ževanja postati aktivov.

Finar tivov j mov, k delu. V osnovi trebno govarja samoup družben zagotov vanje al

Aktiv klubsko vključev aktivnos ne sme razvedri naši pra

Progra morajo SZDL, uredniče

mala

C SI

Za, de

Spa

Ta komunis Jugoslav tudi v p osvobod boju spi pokazali mnogi d strankar ostali hl narodne

Poje (SRNAC ki so bili svtu, je orjunaši Dne 1. i organiza sklenili.

Mladi o sebi, svojih problemih, nalogah in perspektivah

JESENIŠKA MLADINA PRED KONGRESOM ZM SLOVENIJE

Javna razprava o osnutkih dokumentov za kongres ZMS in ZMJ v naši občini teče dalje. O dokumentih bodo vse do kongresa razpravljali tisti aktivni, ki razprave niso mogli izvesti do 15. avgusta.

IZ KONGRESNEGA GRADIVA KRAJEVNA SKUPNOST

Krajevna skupnost postaja temeljna samoupravna celica družbenopolitičnega sistema. Mladi se morajo zavzemati za vključevanje delovnih ljudi in ostalih občanov v SZDL, v delegacije KS, kajti le tako bodo lahko uresničevali svoj interes.

Mladi se bodo združevali v aktivih mladih, ki naj bodo v vseh tistih krajevnih skupnostih, kjer za to obstajajo pogoji. Tako bodo mladi bolj seznanjeni s problemi posameznih krajevnih skupnosti, njihova naloga pa bo uresničevanje sprejetega programa dela krajevnih skupnosti, vključevanje čim večjega števila mladih v vse organe v okviru skupnosti, seznanjanje s širšimi družbenimi problemi, ter uveljavljanje mladinske organizacije kot enakopravne organizacije v okviru krajevnih skupnosti.

Če želimo aktiviranje širših množic mladih ljudi, je potrebno, da krajevna skupnost zagotovi določena finančna sredstva za delo mladinskih aktivov, da pomaga pri reševanju prostorskih problemov, ki so pri nas vse preveč pereči, ter da spodbuja njihovo delo. Nujno je uvesti izobraževanje mladih aktivistov, pospeševati vključevanje mladih v specializirane mladinske organizacije, društva, ter druge oblike za zadovoljevanje kulturnih, telesnokulturnih, tehničnih in drugih interesov mladih.

Različna predavanja, šola za življenje, javne tribune, seminarji, politične šole in druge oblike izobraževanja in usposabljanja, morajo postati stalna praksa delovanja aktivov.

Financiranje dela mladinskih aktivov je eden zelo perečih problemov, ki tare mlade pri njihovem delu. V krajevnih skupnostih bo na osnovi jasnih programov dela potrebno na osnovi medsebojnega dogovarjanja med aktivni ZM in organi samoupravljanja v KS, TOZD in družbenopolitičnimi organizacijami, zagotoviti finančno osnovo za delovanje aktivov.

Aktivni morajo v KS razvijati tudi klubsko dejavnost, ki bo omogočala vključevanje kulturnih in športnih aktivnosti ter izobraževanja. Le-ta ne sme predstavljati zgolj možnost razvedrila ob glasbi in plesu, kar se v naši praksi vse preveč pojavlja.

Programi dela mladinskih aktivov morajo izhajati iz programov dela SZDL, KS, zagotavljati pa morajo uresničevanje vseh nalog, ki so pere-

Na zadnji seji predsedstva občinske konference mladih delavcev, so kritično ocenili delo posameznih aktivov pred kongresom ZMS. Sklenili so, da morajo aktivni, ki še niso izvedli javne razprave o kongresnih

če za posamezno krajevno skupnost, posebno pa še za mlade. S.

dokumentih to nalogo opraviti čim prej.

Minuli teden je javno razpravo o kongresnih dokumentih organiziral aktiv mladih delavcev v obratu Planike v Zabreznici. Predsednica aktivna Tatjana PIVAR je okrog dvajset navzočih mladink in mladincev seznanila s pripombami na dokumente, s katerimi so vsi prisotni soglašali. Sestanek so mladi delavci izkoristili tudi za pogovor o nadaljnjih akcijah. JR

KDAJ IZHOD IZ KRIZE?

Obdobje pred 9. kongresom ZM Slovenije ni namenjeno samo akcijskim pripravam na sam kongres oziroma pripravam na uresničevanje novih, še bolj zahtevnih nalog, ki jih bo slovenska mladina sprejela v začetku oktobra. Obdobje, v katerem se prav zdaj nahajamo, moramo izkoristiti posebno za kritičen pregled nad svojimi dosedanjim delom, posebno skrbno moramo preučiti, kje nismo bili uspešni oziroma kje smo delali napake. Z današnjim predkongresnim komentarjem se bomo dotaknili dela mladinske organizacije v naši železarni.

V našem kolektivu je zaposlenih izredno veliko mladih, kar okoli 1700 jih je. O tem, da mladi železarji niso prizadevni na delovnih mestih, ne moremo kritično pisati, ker imamo danes v Železarni zelo veliko marljivo mladežo in perspektivnega strokovnega kadra, ki bo čez nekaj let gonilna sila nadaljnjega razvoja našega velikega kolektiva. Seveda pa v današnjem času znanje na delovnem mestu ni vse. V mislih imam delo na družbenopolitičnem področju, ki postaja nepogrešljiv dejavnik v nadaljnjem razvoju sleherne delovne organizacije. Delo na obeh področjih postaja vse bolj neločljivo povezano. Da ne bomo preveč dolgozeli, k stvari: Kako aktiven je danes mlad železar v družbenopolitičnem prostoru? Odgovor seveda ne moremo stresti iz rokava, saj bi bila vsaka hitra ocena napremljena in zgrešena.

Odgovor na to vprašanje moramo najprej iskati v organizaciji, ki povezuje mlade železarje, to pa je tovarniška konference ZM Železarn. O delu te konference vas dokaj dobro obveščamo v naši rubriki, premalo pa, priznamo, pišemo o napakah, o pomanjkljivostih pri delu ter o problemih, s katerimi se konference srečuje. Teh stvari pa je zelo veliko in prav predkongresni trenutek nas obvezuje, da o tem obširneje spregovorimo. Že pred časom smo zapisali, da je delo konference v resni krizi. Sprejem nove organiziranosti mladine in sindikata naj bi predstavljalo novo, svežo obliko sodelovanja med dvema družbenopolitičnima organizacijama.

Čeprav je od sprejema preteklo že več mesecev, nova oblika dela še vedno ni zažela kot bi morala. Radi poudarjamo, da je krivda obojestranska, vendar v tem primeru to ni res. Aktivni mladih delav-

cev v posameznih obratih se še danes niso povezali s sindikalnimi organizacijami, čeprav so v velikih primerih prav one pobudnik, da so mladi enakovredni člen v delu te organizacije.

Nadalje se moramo ustaviti ob novi obliki organiziranosti mladih v posameznih TOZD. Tudi tukaj »skriplje«
že od vsega začetka in delo nikakor ne more normalno teči. Za takšno stanje je v veliki meri krivo lanskoletno predsedstvo TK ZMS, ki je bilo razrešeno svoje dolžnosti na volilni konferenci v juniju. Pred volilno konferenco so bile zelo površno izdelane konference mladih v vseh TOZD. Pri izbiri mladih za te konference, člani predsedstva očitno niso imeli srečne roke, saj so zapisana imena po volilni konferenci vse do danes ostala zapisana le na papirju. Edina konference mladih, ki se je »obdržala na nogah«, je v TOZD Hladna predelava in zanjo lahko upravičeno zapišemo, da ima v svoji sredini najbolj prizadevne mladince v vsej Železarni. V ostalih TOZD konference praktično ne obstajajo. Mnogi poskusi, da se konference ustanovijo, so se izjalovili in vse kaže, da bo to še nekaj časa trajalo.

Se besedo, dve o izobraževanju, ki je danes nepogrešljivo pri vsakem delu. V začetku letošnjega leta je občinska organizacija ZM pripravila za mlade samoupravljalce v Železarni dvodnevni seminar. Petdeset mladih se je na tem seminarju seznanilo z osnovnimi značilnostmi nove ustave. Osnovni namen seminarja je bil, da mladi pridobijo čimveč potrebne znanja, ki ga bodo prenesli v sredino, kjer delujejo.

Danes lahko vidimo, da so udeleženci pozabili na sprejete obveze na seminarju in da so zelo malo znanja prenesli v prakso, se pravi v sredino kjer delajo.

Lahko bi še naprej naštevali napake in pomanjkljivosti, ki spremljajo delo mladinske organizacije v naši železarni. Z današnjim prispevkom smo načeli le del kompleksa vprašanj oziroma problemov, katere bomo morali začeti reševati takoj in to z jasno določenimi cilji. Oklevanje in polemiziranje ne bo rodilo sadov, saj dosedanja praksa potrjuje to pravilo.

Pričakujemo, da se bo na naš komentar odzval še kdo in napisal svoje mnenje.

Janko Rabič

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje... 24

Tito

Hrana je pogoj, da se preživimo

FAZAN (PHASIANUS SP)

Živi na bolj odprtih terenih, poraslih z redkim drevjem in gosto podrastjo. S svojim kovinsko lesketajočim se perjem in dolgim repom je pravi okras pokrajine. Lovimo ga v pasti, mreže in v lesene zaklopke.

PREPELICA (COTURNIX COTURNIX)

Pri nas je precej redka. Živi na neobdelanih ledinah, v mejah, gosto obraslih s plevelom, na livadah in pašnikih. Uvrščamo jo med naše najmanjše divje kokoške. Je selivka in prezimuje v Afriki, pri nas pa gnezdi na poljski zemlji. Lovimo jo v lesene zaklopke.

GOLOBI (COLUMBIDAE)

Poznamo več vrst golobov, med ostalimi so skalni golob, duplar in grivar. Med golobe štejemo tudi grlico. Vse vrste golobov dobimo le tako, da iz gnezd pobiramo njih mladiče.

PRIBA ALI VIVEK (VANELLUS VANELLUS)

Kot selivka prileti v naše kraje že v marcu in prek poletja živi na vlažnih travnikih. Velika je kot golob, gnezdi na zemlji. Za hrano rabijo mladiči in zelo okusna jajca, ki jih pobiramo iz gnezd.

PLOVCI

To so vodne živali, ki že od nekdaj sodijo med najbolj cenjeno pernato divjad. Mednje uvrščamo divje race in gosi. K nam prileti večinoma le na prezimovanje ob stoječih vodah, močvirjih in mrtvih rokavih, sicer pa žive in gnezdiijo mnogo severneje. V naših krajih gnezdi le divja rasa in kreheľje.

Lovimo jih v zanke in na trnke. Gosi in race so posebno pomembne zato, ker jih dobimo pozimi, ko nam primanjkuje druge hrane.

BELA ŠTORKLJA (CICONIA CICONIA)

Živi na obvodnem drevju, na vlažnih travnikih, ob barjih in močvirjih v nižinskem svetu. Je selivka in živi pri nas le od marca do septembra. Gnezdi večinoma na višjih mestih npr. na dimnikih, cerkvenih zvonikih, pa tudi na drevju.

V skrajni sili in primeru lakote se hranimo z mladiči, ki jih pobiramo iz gnezd.

SIVA ČAPLJA (ARDEA CINEREA)

Dobimo jo predvsem v Prekmurju in to na vodi s plitvimi obrežji, na ribnikih, jezerih in mrtvih rokavih. Gnezdi navadno v naselkih visoko v krošnjah obvodnih dreves, lahko pa tudi v ločju. Za hrano pobiramo iz gnezd njihove mladiče.

VRANI (CORVIDAE)

Med vrani sta prav gotovo najbolj znani poljska vrana in siva vrana. Značilni sta posebno za strnišča in polja, pokrita s snegom. Obe gnezdiata visoko v drevju, od tega poljska vrana večinoma v skupinah. Njun sorodnik je krogar, ki je pri nas že redka in izključno gorska ptica, prileti pa v nižine samo pozimi. Krogar je zaščiten. Nekoliko manjša od krogarja je kavka, ki se rada zadržuje v bližini človeških bivališč, po razvalinah in skalnih previsih.

Vse zgoraj omenjene predstavnike vranov lovimo razen z zankami in lesenimi zaklopkami tudi s papirnatiimi vrečkami, ki so znotraj namazane z lepilom.

Med vrane uvrščamo še srako in šojo. Te lovimo v lesene zaklopke ali pa iz gnezd pobiramo njune mladiče.

Poleg naštetih so užitne še mnoge manjše ptice, ki pa jih lovimo le tedaj, če opisanih nimamo ali pa, če jih lahko ujamemo v zadostni količini. Večinoma jih lovimo v mreže.

Samo v skrajni sili v vojni in če si drugače ne moremo pomagati, lovimo ptice z rokami ali z raznimi improviziranimi pripravami npr. zanke, mreže, trnki, pasti, lesene zaklopke, lepljive vrečke, limanice in vrše.

Z rokami lovimo ptice ponoči. Proti večeru opazujemo in čakamo, da ptica sede vanj. Ko se znoči, se tiho splazimo do gnezda in spečo žival osvetlimo z žepno svetilko (baterijo). Preplašena ptica otrpne in jo zato brez težav zgrabimo. Uspešno lovno sredstvo za večino naših ptic so zanke.

mala šola samoupravljanja — mala šola samoupravljanja — mala šola samoupravljanja — mala šola samoupravljanja

Ob petdesetletnici delavskih spopadov s fašistično Orjuno

Zapiski iz obdobja Neodvisne delavske partije Jugoslavije na Jesenicah

Spomini prve generacije jeseniških komunistov

16

Ta socialno demokratska dediščina pa se je držala tudi komunistov, dokler niso zavzeli do narodnostnega vprašanja v Jugoslaviji revolucionarno razrednega stališča, ki se je pokazalo tudi v praksi in našlo svojo zgodovinsko potrditev v narodnoosvobodilnem boju. Vse to sem moral omeniti, ker so prav v tem boju spregledali tudi nekateri nekdanji pripadniki Orjune in pokazali svojim nekdanjim voditeljem hrbet prav tako kakor mnogi delovni ljudje, ki so se svojčas prištevali k meščanskim strankam, po drugi strani pa so tisti, ki niso hoteli misliti in ostali hlapci svojih »voditeljev«, skupaj z voditelji zašli na pot narodnega izdajstva.

Snovanje proletarskih akcijskih čet

Pojav Orjune in drugih podobnih fašističnih organizacij (SRNAO, HANAO) v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki so bile naperjene predvsem proti razredno zavednemu delavstvu, je nujno rodil najostrejši odpor prav pri le-tem, saj so orjunaši napadali predvsem delavske zborovanja in prireditve. Dne 1. maja 1923 jih je podžgal zlasti shod vseh strokovnih organizacij v Ljubljani in delavski sprevod po mestu, tako da so sklenili, da bodo delavce napadli na popoldanski zabavi pod

Rožnikom, kjer je potem prišlo do spopada med orjunaši in delavci. Podoben shod je bil ta dan tudi na Jesenicah. »Po dolgem času je bil spet 1. maj dostojno praznovan,«
je zapisal predvojni jeseniški kronist v brošuri »Jesenice«
(str. 33). Delavci so priredili tudi sprevod po mestu, vendar brez zastav, ki jih jim je oblast prepovedala in jih v sprevodu niso smeli nositi. Poleg težav, ki jih je delavstvu delala oblast, je že celo leto prihajalo do sporov med socialnodemokratsko centralo in jeseniško podružnico SMRJ. Leta 1922 je namreč prišla v vodstvo podružnice levica. Predsednik je postal Bručan, tajnik France Ravnik in blaginjak Malenšek. Že pred to izvolitvijo pa je na občnem zboru leta 1922 prišlo do ostrega spora med Svetkom in Jurijem Jeramom na eni strani ter med levičarjem Mulejem in večino članstva na drugi strani, kar se je potem odrazilo tudi v že omenjeni zmagi levice, ki je šla takoj v akcijo proti odbitkom dohodninskega davka pri delavskih zaslužkih pri Kranjski industrijski družbi, ki se to leto ni mogla pritoževati glede »gospodarskih težav«, saj je proizvodnja narasla za sto odstotkov (od 10.000 ton na 20.000 ton izdelkov), kar pa se pri delavskih zaslužkih ni poznalo.

Prav tako se je »rdeča«
strokovna organizacija pod vodstvom »levice«
borila za povišanje delavskih mezd stavbinskega delavstva pri tvrdki Ast et comp., mimo tega pa je dosegla, da so delavci KID, ki so morali iz obratov k različnim zasilnim delom, prejeli 95 odstotkov zaslužka, od mezd, ki bi jim pripadale na njihovih normalnih delovnih mestih po obratih. Prav tako so si delavci pod vodstvom »rdeče«
strokovne organizacije, ki sta ga podprli tudi ostali dve strokovni organizaciji, priborilo povišanje draginjske doklade za dvajset odstotkov.

To pa je bil samo del uspeha, ki bi bil lahko večji, ko bi bilo delavstvo akcijsko enotno. Toda »razkol, ki je šel širok po deželi«, tudi jeseniškemu delavstvu ni prizanesel, je zapisal predvojni jeseniški kronist v brošuri »Jesenice«
(str. 30). Medtem ko je bil izkoriščevalski razred v boju proti delavstvu enoten ne glede na strankarsko pripadnost kapitalistov, je med delavstvom prihajalo do vedno ostrejših nasprotstev, ki

so jih netili prav meščanski, pa tudi socialnodemokratski strankarski voditelji, kar govori po svoje tudi o premajhni razredni osveščenosti delavskih množic ali pa vsaj o precejšnji zbeganosti. Oboje je po eni strani povzročilo nasilje nad delavsko avantgardo, nad KPJ, ki je bila postavljena izven zakona in pahnjena v ilegalno, poleg tega pa so tudi KPJ razjedali frakcijski boji v njenem vodstvu, po drugi strani pa premajhna sociološka razgledanost in zanemarjanje splošnega izobraževanja med delavskimi množicami, torej pomanjkanje dveh osnovnih stvari, brez katerih ni mogoče z uspehom bojevati nevsakdanjega delavskega meznega boja, a še manj boja za spremembo družbe in za dokončno osvoboditev delavskega razreda izpod kapitalističnega izkoriščanja.

To drugo pa je bič, ki si ga spleta razredno neosveščeno delavstvo samo in ki ga samo izroča v roke izkoriščevalcem ter jim tako daje še to orožje v roke poleg orožja, ki ga ima izkoriščevalski razred že sam v obliki državne prisile in lastništva nad sredstvi za proizvodnjo. Zato je delavstvo začelo izgubljati celo tiste pridobitve, ki jih jim je oblast v strahu pred revolucijo takoj po vojni dala in jih jim seveda začela jemati, čim je prišla zopet do sapa in čim ji je uspelo zasejati meščanski strankarski politični razdor med delavstvom.

»Reakcija je izkoriščala ... notranje spore v svoje podle namene in z vso silo udarila po delavskih pridobitvah. Uknila je poverjeništvu za socialno politiko, dopuščala kršitve socialne zakonodaje,«
je prav zaradi prej omenjenih pomanjkljivosti v delavskih vrstah ugotavljal o letih 1921—1923 predvojni jeseniški delavski kronist. (»Jesenice«, str. 31).

Seveda je vse to izrabljala tudi Kranjska industrijska družba in začela kršiti zakon o osemurniku in druge socialne zakone ter omalovaževati zahteve strokovnih organizacij, v katerih je imela direktno ali indirektno svoje pomočnike in kuplence ne samo v narodni in krščanski strokovni organizaciji, marveč prav tako v »rdečem«
sindikatu, v katerega se je vselej vmešala socialnodemokratska centrala, kadar je prišla kaka »rdeča«
strokovna organizacija v roke levice in postajala res rdeča.

SREČANJE ŽELEZARJEV IN PREDELOVALCEV...

(Nadaljevanje s 3. strani)

dražjive živilskih potrebščin, istočasno pa ob 25 % inflaciji prodajamo opremo, ki je en mesec na leto v prometu, na kredit.

Nesporno je, da se v visoki inflaciji bogati tisti, ki je zadolžen, očitno pa je tudi, da delavec s podpoprečnimi prejemki ne more biti dosti zadolžen. To enostavno pomeni, da s kreditiranjem siromašnejši podpirajo bogatejše.

S podano ugotovitvijo nočem reči, da je določeno proizvodnjo treba omejiti. Potrebno jo je spodbujati, samo ne na račun inflacije, temveč za prodajo v gotovini in za izvoz.

Delati varčno je druga stran problema, ki bi mu morali posvetiti večjo pozornost. Medtem ko so se visoko razvite zahodne ekonomije takoj ob nastopu energetske krize odločile za varčevanje z energijo in surovinami, smo pri nas zastopali pričakovali načrt racionalnega varčevanja. Obnašali smo se kot pijan grof in razumljivo, da smo padli v težave.

Tudi v naših tovarnah nismo ravnali varčno in sigurno je, da bi z isto energijo, z isto surovino in drugim materialom ob večji pažnji lahko dali več kvalitetnih izdelkov na tržišče. Kar nismo v preteklosti, bomo morali storiti v prihodnosti.

V enem letu se je veliko spremenilo tudi pri nas. Naša združena družina je po podpisu samoupravnega sporazuma združevanja v Slovenske železarne 27. 11. 1973 postala večja. Železarnam Jesenice, Ravne in Store so se pridružili predelovalci žice: Veriga, Plamen, Tovil in Žična ter Metalurški inštitut. Medtem ko so na prvo srečanje prišlo le povabljenе delegacije, so letos med nami vsi borci z družinskimi člani Verige, Plamena, Tovila, Žične in Metalurškega inštituta, zato dovolite, da jih posebej pozdravim.

Slovenske železarne 5,2 milijardi

Naša sestavljena organizacija Slovenske železarne sedaj zajema 15.800 delavcev. V prvem polletju letošnjega leta smo izdelali 374.000 ton surovega jekla, 341.400 ton blagovne proizvodnje, na trg smo dali za 2,22 milijard din blaga in dosegli 2,53 milijarde din celotnega dohodka. Izplačali smo za 358,3 milijone din osebnih dohodkov ali 21 % več kot poprečno leta 1973. Skupaj smo v 6 mesecih izvozili za 18,6 milijonov \$ blaga. Po sedanjem poteku proizvodnje lahko sklepamo, da bomo v celem letu 1974 imeli okrog 5,2 milijardi din celotnega dohodka.

Bruto akumulacije smo v prvem polletju zbrali 325,3 milijone din ali 41 % več od enakega obdobja lani. Upoštevati pa je treba, da je bruto

akumulacija nominalno lani bila nižja od leta 1972, kar pomeni, da v lastnih sredstvih za razvoj realno še nismo na ravni izpred dveh let. Zaradi inflacije stroškov pa bo verjetno akumulacija v drugem polletju še padla.

Iz podatkov pa se vendar vidi, da imamo kot vsi ostali tudi proizvajalci jekla dvojno dušo: kot kupci smo proti inflaciji, kot prodajalci jo gojimo. Tudi pri nas je manj prisotna prizadevnost za povečanje dohodka z varčevanjem surovin, energije, učinkovitostjo koriščenja delovnega časa in povečanja izplenov, kot v smeri najmanjšega odpora — poviševanja cen.

Torej ob tem, ko se jezimo na inflacijo in na neučinkovitost samoupravne družbe v borbi proti njej, se moramo zavedati, da jo z drugimi vred tudi sami reproduciramo.

Zahtevano in doseženo letošnje raven cen grodlja, valjanega, kova-

ter denarnim prometom nas bo vzpodbujalo k boljšemu delu.

Deficitarnost izdelkov črne metalurgije pri nas in visoke uvozne cene jekla povzročajo negotovost in negotovanje porabnikov, kar vpliva na oblikovanje splošnega razpoloženja. Že se opazja, da SR Slovenija črni metalurgiji zopet obrača hrbet. Z re-prizo politike izpred štirih, petih let bi si zopet žagali vejo, na kateri sedimo.

S polno vneto se moramo zato predvsem sami vključiti v borbo za racionalizacijo in ekonomizacijo proizvodnje v vseh naših organizacijah združenega dela. V železarnah sta posebno važna zadovoljstvo in učinkovitost delavcev v talilnicah, saj sta od količine in kvalitete surovega jekla odvisna delo in življenje v vseh ostalih TOZD in fazah predelave do končnih izdelkov SZ.

Več in cenejše mora biti spoštovano načelo SZ, da bi lahko izvrše-

Jaka Svetina, predsednik aktiva nekdanjih borcev NOV naše Železarne izroča spominsko darilo gostiteljem, ravenskim železarjem-borcem

nega in vlečenega jekla pa vendar lahko zagovarjamo z nujno izboljšavo primarne delitve dohodka pri nas in s svetovnim procesom sprememb cen v prid surovin. Tako spremenjeni odnosi v cenah so nam mnogo pomagali pri izboljšanju ekonomskega položaja ter odprli možnost za novo fazo razvoja Slovenskih železarn.

Sami sebi v škodo bi ravnali, če bi se na doseženih rezultatih uspavali. Proces poboljševanja in relativnega povečevanja prejemkov jelekrajev se bo sicer nezadržano moral nadaljevati, če tudi v prihodnosti želimo zadržati proizvodnjo jekla, vzporedno pa moramo izboljševati kvaliteto dela. Samoupravno sporazumevanje s porabniki, dobavitelji, blagovnim

vali našo družbeno dolžnost in prispevali svoj delež stabilizaciji, anti-inflacijskemu programu, likvidnosti gospodarstva in trdni blaginji prebivalstva.

Mladina prevzema dediščino

Tovarišice in tovariši borci! V narodno osvobodilni vojni smo se borili za enotne cilje nacionalne svobode, socialne pravičnosti in enakopravnosti. Dobro smo se zavedali, da bomo dobrine, ki si jih bomo pravičnodelili, morali sami pridelati. Pravica do dela je zato ena od poglavitnih pridobitev naše revolucije. Z zavestjo, ki nas je nosila v najtežjih dneh naše zgodovine, moramo to pravico povezati tudi z dolžnostjo do dela in to obvezo vzpodbujati

tudi pri drugih, zlasti pri mladini.

Mladina je tista, ki prevzema dediščino naše NOV in v letih izgradnje po osvoboditvi pridobljene gospodarske, prosvetne, kulturne, športne, zdravstvene in socialne potencialne. Ta dediščina bodo mrtva sredstva, če ne bodo neprestano uplojevana z zdravim in učinkovitim živim delom. To zavest in zavest revolucionarnega duha moramo borci prenašati na naš mlajši rod, na tiste, ki bodo nadaljevali nalogo oblikovanja sodobne samoupravno ustvarjalne in pravične družbe.

Zavedamo se, da se naša vloga izteka. Neprestano pada delež udeležencev NOV v naših delovnih skupnostih. Po zadnjih podatkih imamo v SZ le še 935 bivših bork in borcev, kar je le 6 % vseh zaposlenih. Največ jih je na Jesenicah, kjer še vedno tvorijo 10 % delovne skupnosti železarn. Od tistih, ki so se udeležili prvega srečanja na Pokljuki, se jih je za vedno poslovilo 24. Med njimi je tudi Ljotič Breznikar, predsednik občinske organizacije ZB Ravne na Koroškem, ki je s posebnim žarom pričakoval današnji dan, a ga ni dočkal. Slava jim.

Greh bomo napravili do naše NOV in naših potomcev, če jim ne bomo vdahnili duha zvestobe in delavoljnosti. V tem je razlog, da bodo odslej na naših srečanjih prisotni tudi tisti, ki so že plod revolucije, in da bo teh vsako leto več. Letos je na drugo srečanje bilo povabljenih že 60 mladink in mladincev.

Ni naključje, da smo se danes zbrali prav na temle mestu. Tu so pred tridesetimi leti Svabi imeli svojo postojanko in po okolici preganjali in uničevali nedolžne ljudi samo zato, ker so bili Slovenci.

Tam pri Rimskem vrelcu je na spominski plošči vsem poznim rodovom v opomin rečeno:

Tukaj so 1944 Hitlerjevi policisti z glavo navzdol križali Rožankovega Anzna obesili Rožankovega Zepa

Mladi iz naše železarne na drugem srečanju nekdanjih borcev NOV

ubili Kotnika Avgusta in Apohaljo Mico ustrelili Stajnerjevega Lojzina plazili se po naših tihih gorah — krvava zver — ki brez srca mori in davi

Nikdar ne bomo pozabili usodnih časov, ko smo v kruti borbi z okupatorjem in njegovimi hlapci napisali najsvetlejši list slovenske zgodovine.

Železarji na čelu revolucije

Slovenske železarne, ki so začetek in srž industrije, so s svojimi revolucionarnimi delavci kreativno sodelovale pri nastajanju naše samoupravne, federativne in socialistične republike Jugoslavije. Preko 700 padlih, pobitih in v koncentracijskih taboriščih pomrlih je naš krvav prispevek za osvoboditev domovine.

Delež delavcev Slovenskih železarn pa je očitno tudi pri izgradnji domovine in našega samoupravnega socializma. Blizu 12 milijonov ton jekla smo dali po osvoboditvi za potrebe gospodarstva, življenjske ravni in obrambe.

Borci, zbrani 24. avgusta 1974 v Kotljah, obljublamo, da bomo čuvali pridobitve NOV in z lastnim vzorom prispevali svoj delež za uresničitev ustave v Slovenskih železarnah, ki morajo postati trdna proizvodna celota z razvito notranjo samoupravnostjo, slogom in vzajemnostjo, da bi ob sodelovanju porabnikov in zadovoljstvu zaposlenih dosegli optimalen in sodoben postopek proizvodnje in predelave jekla.

Aktiv ZB NOV železarne Jesenice se zahvaljuje gostiteljem letošnjega srečanja nekdanjih borcev NOV, sodelavcem — železarjem iz Raven, za izredno gostoljubnost in za odlično organizacijo srečanja, kakor tudi za pogostitev.

Sestanki samoupravnih delovnih skupin

TOZD Talilnice

ŠAMOTARNA — SDS Rus pri pečeh je na sestanku 14. avgusta obravnavala proizvodno problematiko za mesec julij in avgust. Plan v avgustu ni dosegljiv zaradi pomanjkanja delavcev pri pečeh in silika oblikovanju. Precej je okvar na vakuum stiskalnic, neustrezno pa je tudi vzdrževanje naprav. SDS je bila nato seznanjena še z antiinflacijskim programom Železarne za drugo polletje. Pripombe so imeli zaradi vzdrževanja, ki bo moralo biti boljše, da bi zmanjšali stroške. Delavci, zaposleni pri pečeh, opozarjajo na večjo pozornost pri ukladanju in izkladanju iz peči, da bi dosegli boljši izplen. Ob koncu sestanka so razpravljali še o vzdrževanju prevoznih vozil, delovni disciplini in varnosti pri delu.

TOZD Valjarne

ADJUSTAŠA ŠTEKEL JAVORNIK — Skupni sestanek SDS Dremelj, Svetina in Knific je bil 16. avgusta. Seznanjeni so bili z doseženimi rezultati v juniju in s proizvodnim načrtom za avgust. Sprejet je bil sklep, da bodo plan izpolnili kljub dopustom. Prisotnim so obrazložili protinflacijski program TOZD Valjarn, ki so ga z glasovanjem potrdili. K samoupravnemu sporazumu za podelitev štipendij pripomba ni bilo, z glasovanjem pa so potrdili samoupravni sporazum o podelitvi nagrade — Novator leta. Ob koncu sestanka so razpravljali še o kvaliteti dela, delovni disciplini ter o okvarah na strojih. Zavzemali so se za ostrejšje ukrepe, ki so potrebni zaradi neustreznih odnosov do dela. Izboljšati bo treba disciplino.

VALJARNA ŽICE — 22. avgusta je imela sestanek SDS Vilman. Razpravljali so o proizvodni problematiki, izplenu pri patentni žici ter o valjanju zahtevnejših kvalitet. Omenjeni so bili tudi valjavski zastoji in prestavljanje.

Strinjali so se s predlaganim antiinflacijskim programom. Poleg tega so pripravili protinflacijski program tudi za svojo izmeno. Največ pozornosti naj bi posvetili izboljšanju izplena, zmanjšanju gredic profila 55. Potrebne so večje količine profila 21 namesto 55. Zmanjšati je treba količine 2 a kvalitete in valjanja na petem navijalcu. Stoodstotno so soglašali s samoupravnim sporazumom o štipendiranju ter o sporazumu za podelitev nagrade Novator leta.

TOZD Hladna predelava

ŽIČARNA — 20. avgusta je imela sestanek SDS Pokljukar. Prisotni so bili seznanjeni z izpolnjevanjem plana za julij ter z nalogami za avgust. Upoštevati je treba planirane dopuste, da bi lahko izpolnili odredene naloge. Pripombe so imeli k samoupravnemu sporazumu o štipendiranju, ob koncu sestanka pa so izrekli soglasje k antiinflacijskemu programu Železarne in TOZD Hladna predelava. Še posebej so poudarili, da je treba boljše koristiti strojne naprave. Za izpolnitev programa naj bi uvedli delo na dopoldanski izmeni ob prostih sobotah.

Tudi SDS Marinkovski — Kosmač sta imeli sestanek 21. avgusta. Analizirali so proizvodne rezultate dosežene v juliju. Plan v avgustu bo težko dosegljiv, zaradi večje bolezenske odsotnosti. V celoti so sprejeli antiinflacijski program s pripombo, da bo treba dosledno upoštevati naloge. V zvezi s samoupravnim sporazumom o štipendiranju delavci menijo, naj štipendije prejmejo le tisti, ki so jih najbolj potrebnosti.

SDS Sušnik je bila prav tako seznanjena z rezultati pri izpolnjevanju proizvodnih nalog. Štipendije naj dobijo tisti, ki bodo ostali v Železarni in v redu opravili študij. Seznanjeni so bili še s poročilom odbora za varstvo pri delu, ki ugotavlja večjo odsotnost z dela v primerjavi z lanskim letom. Omenjeno poročilo opozarja tudi na neustrezno uporabo zaščitnih sredstev, kar vpliva na poškodbe pri delu. Ugotovili so tudi, koliko delovnih dni so izgubili zaradi nediscipline pri uporabi zaščitnih sredstev.

SDS Tramte je imela sestanek 20. avgusta. Z rezultati v juliju so bili zadovoljni, v avgustu pa bodo morali disciplinirano delati, da bodo dosegli pričakovane rezultate. Na sestanku so brez pripomb sprejeli antiinflacijski program, med tem ko so interni program žičarne obravnavali že prej. Obravnavan je bil še samoupravni sporazum o štipendiranju učencev in dijakov. Predlagali so, naj bi na strehi nad Waughn stroji uredili zračenje, ker je ob sedanjih pogojih in vročini delo zelo oteženo.

SDS Gašperin je imela sestanek 20. avgusta. Seznanjeni so bili s proizvodno problematiko in antiinflacijskim programom za Železarno za drugo polletje. Prav tako je bil v razpravi samoupravni sporazum o štipendiranju. SDS je imela pripombo zaradi valjanja žice, ker je v zadnjem času neustrezna kvaliteta. Zaradi tega žičarji ne dosegajo predvidenih norm in so tako prikrajšani pri osebnih dohodkih.

20. avgusta je imela sestanek SDS žičarna II — druge izmene. Proizvodnja v juliju je bila lahko še boljša, če ne bi bilo tako velike bolezenske odsotnosti. Brez pripomb so se strinjali s planom za avgust. Ob koncu sestanka so bili seznanjeni še s protinflacijskim programom, ki ga je sprejel delavski svet Železarne na svoji zadnji seji. Sprejet je bil sklep, da bodo pripomogli k uresnitvi programa.

OBRTOVODSTVO ŽIČARNE — SDS je bila na sestanku 20. avgusta seznanjena z informacijo obratovodje o proizvodnih rezultatih za mesec julij, ki so bili zelo dobri. Doseženi rezultati so bili primerljivi z lanskimi v istem obdobju. Dosežen je bil tudi kvaliteten asortiment, kar se pozna tudi pri prodajni ceni. Rezultat dobrega dela so tudi nižji stroški predelave. Plan v avgustu bodo dosegli ob normalnem koriščenju letnih dopu-

stov. Protinflacijski program so sprejeli v predlagani obliki. Prav tako so se strinjali s predlaganim samoupravnim sporazumom o štipendiranju.

20. avgusta je imela sestanek SDS na vodstvu TOZD Hladna predelava. Z nekaterimi pripombami so sprejeli predlog samoupravnega sporazuma o štipendiranju učencev in študentov.

VOTLIČARNA — SDS Koblar je imela sestanek 21. avgusta. Seznanjeni so bili s podatki o proizvodnji za julij in avgust, nato pa so pregledali protinflacijski program Železarne. Tudi na tem sestanku so bili seznanjeni s predlogom samoupravnega sporazuma o štipendiranju.

PATENTIRNICA — Na sestanku 20. avgusta so bili seznanjeni z doseženimi rezultati za mesec julij ter za prvih sedem mesecev letošnjega leta. SDS se je strinjala tudi s planom za avgust. Prizadevali se bodo za uresničevanje sprejete protinflacijskega programa, medtem ko so se v celoti strinjali s predlogom samoupravnega sporazuma o štipendiranju.

22. avgusta je imela sestanek SDS Resman v patentirnici. Ugotavljajo dobre rezultate v juliju. Težave imajo zaradi delovne sile, vseeno pa so na progi A dosegli rekordno proizvodnjo. Delavce zanima, kdaj bodo obnovljeni ali zamenjani varilni aparati, ki so dotrajani. Med razpravo o protinflacijskem programu so ugotovili, da je še nekaj možnosti za doseganje večje in bolj kakovostne proizvodnje, kar pa ni vedno odvisno samo od delavcev. Samoupravni sporazum o štipendiranju podpirajo s pripombo, da je treba socialno šibki mladini omogočiti enako-pravno šolanje.

POČINKOVALNICA — SDS Kralj je imela sestanek 20. avgusta. V juliju so bili doseženi zelo dobri rezultati, ob prizadevanju vseh zaposlenih pa bo dosežen tudi plan v avgustu. Na znanje so vzeli protinflacijski program, ki bo izpolnjen, če bodo vsi člani kolektiva izpolnili svoje dolžnosti. Vprašujejo zakaj je tako slabo vzdrževanje naprav predvsem na vodilih. Pripomba so imeli k samoupravnemu sporazumu o štipendiranju učencev in dijakov.

PROFILARNA — 22. avgusta je imela sestanek SDS Komljanec-Soklič-Pretnar. Zelo obširno so razpravljali o proizvodni problematiki, sprejeli so samoupravni sporazum o štipendiranju. Oblikovalci, zaposleni na stroju III. opozarjajo na iztrošenost orodja. V zvezi s tem so dobili ustrezno pojasnilo. Pleskarji predlagajo uvedbo benificiranega delovnega staža. Navzoči so imeli pripombe glede malic, ki so predrage.

TOZD Vzdrževanje, energija in transport

STROJNE DELAVNICE — SDS Košir — Repe je imela sestanek 22. avgusta. Obe SDS sta obravnavali protinflacijski program in ga sprejeli brez pripomb. Strinjali so se tudi s predlogom za uvedbo nagrade Novator leta. Brez pripomb so vzeli na znanje samoupravni sporazum o štipendiranju. Ob koncu sestanka so se strinjali z uvedbo posebne točke dnevnega reda: vprašanja in predlogi članov samoupravne delovne skupine.

VISOK KRVNI PRITISK — BOLEZEN NAŠEGA ČASA

Zaradi visokega krvnega pritiska (arterijske hipertenzije) človek lahko tudi umre. Nenadno poslabšanje arterijske hipertenzije izhaja iz nevarne cirkulatorne krize zaradi katere je potrebna hitra intervencija. V nevarnosti je življenje hipertoničnega zato potrebuje takojšnje medicinsko pomoč.

Zavarovalnice smatrajo visok krvni pritisk kot življenjski riziko zaradi hudega obolenja srca, ledvic in centralnega živčnega sistema.

Že dolgo je znano, da sta zvišan in znižan krvni pritisk zlo človeštva. Le to se ne ve, če je to bolezen civilizacije. Ljudje z visokim krvnim pritiskom so kandidati za srčno in možgansko kap, z nizkim pritiskom, pa v primeru nesreče, kandidat za šok.

Mi vsi imamo krvni pritisk, toda kakšnega?

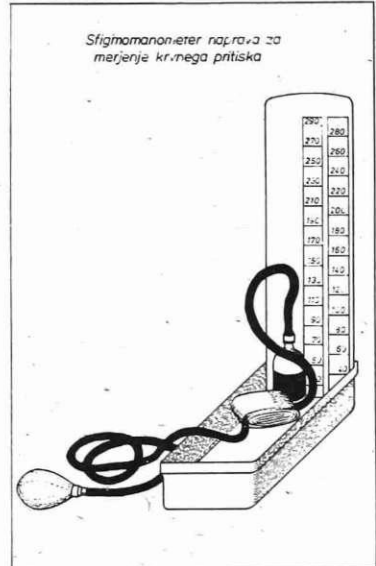
Ko srce poganja kri po žilah do življenjsko pomembnih organov, pritiska kri na stene arterij (odvodnic). Krvni pritisk lahko primerjamo s pritiskom vode v ceveh. Pri nizkem pritisku voda kaplja iz pipe, pri visokem pa v obliki curka. Pritisk krvi v arterijah je v bližini srca največji in se znižuje z oddaljenostjo od srca. Pri vsakem srčnem utripu doseže krvni pritisk določen vrh (maksimum) in, ko se srce po vsakem utripu razširi, svoj padec (minimum). To se zgodi tolikokrat, kolikor je srčnih utripov na minuto. Pri otrocih večkrat, pri starejših manjkrat. Kadar se srce skrči imenujemo sistolični, kadar pa se razširi pa diastolični krvni pritisk. Pri ugotavljanju bolezni je važnejši diastolični krvni pritisk.

Kadar zanemarimo povečan krvni pritisk, lahko sčasoma nastanejo bolezni spremembe na srcu, ledvicah in možganih. Kot prvi preventivni ukrep je kontrola krvnega pritiska in ugotavljanje znakov (simptomov) bolezni.

Meritev krvnega pritiska

Prvi aparat za merjenje krvnega pritiska je izdelal otroški zdravnik (pediater) Scipione Riva-Rocci leta 1895. V našem času pa ga je izboljšal dr. H. von Recklinghausen iz Münchena. V spomin na prvega izumitelja pa označujemo krvni pritisk z dvojnimi R (to je RR), kar pomeni Riva-Rocci.

Določevanje krvnega pritiska pa ni tako enostavno kot to izgleda na prvi pogled. Krvni pritisk se v razdobju stresov, po obrokih hrane, po naporu in preko dne, spreminja. Normalni krvni pritisk pri skupinah mlajših ljudi je med 80/50 mmHg in 100/60 mmHg. Povprečni sistolični pritisk naraste s starostjo. Prav tako narašča s starostjo diastolični pritisk, npr. pri moških od 45 do 54 let, pri ženah od 55 do 64 let. Do 45. leta imajo moški večje vrednosti kot ženske, nad 45 let pa so vrednosti večje pri ženskah.

Sfigmomanometer naprava za merjenje krvnega pritiska

Diagnoza hipertenzije utegne biti upravičena, kadar ima 30-letnik krvni pritisk 150/90 mmHg. Pri nas merimo krvni pritisk z živosrebrnim aparatom po Riva-Rocciju v ležečem stanju. Kadar merimo krvni pritisk, položimo stetoskop nad brachialno arterijo, pri čemer slišimo različne zvoke. Ko ocenjujemo sistolični pritisk s palpacijo tako, da povečujemo pritisk v manšeti vse dotle, dokler se tipljemo utripa arterije radialis (pri čemer navadno za 5–15 mmHg prenizko ocenimo resnični sistolični pritisk) in povečamo manometrijski pritisk še za 30 mmHg nad to točko. Počasi zmanjšujemo pritisk v manšeti. Pri tem se slišijo tihi, jasni, trkajoči zvoki, ki se krepijo (to so Korotkovi zvoki, ki pomenijo prvo fazo). Sprejeta vrednost sistoličnega pritiska, je največja vrednost, pri kateri se slišijo ti zvoki.

Kadar pritisk v manšeti še zmanjšujemo, se topi oziroma trkajoči udarci zamenjajo s šumi, to je druga faza, sledijo glasnejši, to je tretja faza.

Tej fazi sledi četrta faza, ko so zvoki pridušeni. V peti fazi ni nobenega zvoka več. Peta faza ustreza intra arterialnemu pritisku, to je

diastoličnemu krvnemu pritisku. Intra arterijski diastolični krvni pritisk utegne biti za 10 mmHg manjši od četrte faze ali približno enak ali povečan za 2–5 mmHg od pete faze. Tisti, ki meri krvni pritisk, ne sme imeti okvarjenega sluha za visoke tone, zaradi usodnih napak pri ocenjevanju krvnega pritiska.

Pri meritvah moramo biti pozorni na nepravilno tehniko pri merjenju krvnega pritiska in različnim vplivom ter zaradi dnevnih variacij. Različni vplivi so: srčne aritmije, vpliv velikosti manšete na vrednost krvnega pritiska, krvni pritisk noge in roke, respiratorne variacije ipd. Pri dnevnih variacijah moramo upoštevati: sistolični pritisk polagoma narašča od zgodnjega jutra, dokler ne doseže svoj vrh med 17. in 19. uro. Pri nekaterih utegne biti prirastek tudi do 15 mmHg. Poleg tega se sistolični pritisk predhodno poveča za 5–10 mmHg po obroku hrane. Ta prirastek traja 30–60 minut. Diastolični pritisk se čez dan le malo spremeni.

KAKO VISOK SME BITI VAŠ KRVNI PRITISK?

do 20 let	20–40 let	nad 40 let
230 210 190 170 150 130 110 90 70 50	220 200 180 160 140 120 100 80 60 40	230 210 190 170 150 130 110 90 70 50

treba je zdraviti treba je opazovati dovoljeno odstopanje

○ zgornja normalna sistolična vrednost ○ spodnja normalna diastolična vrednost

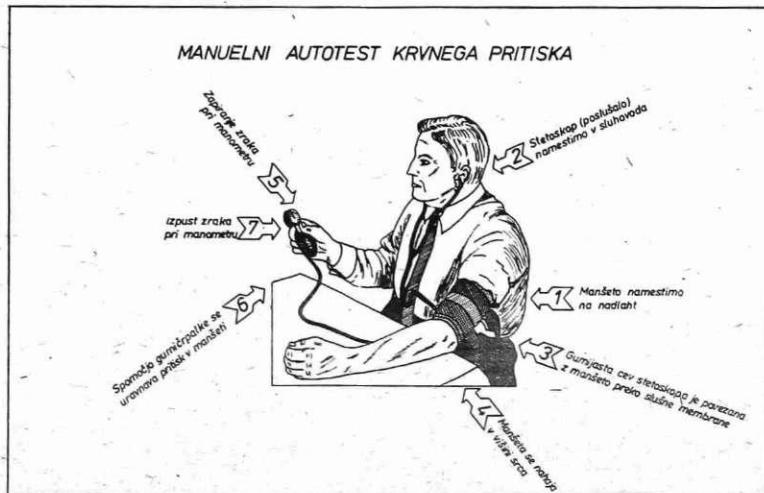
Bazalne vrednosti krvnega pritiska določamo na tešče, po vsajeno urnem mirovanju. Pri desničarjih navijemo manšeto na levo, pri levičarjih pa na desno nadleht. Posebno pomembno je upoštevati meritev pri debelih testiranih, katerih obseg nadlehti je 10–15 cm večji od povprečja. Pri sistoličnem pritisku lahko odštejemo povprečno 10–15 mmHg, od diastoličnega pa 15–20 mmHg. Na osnovi pritiskov moremo poleg drugih metod, ugotavljati tudi določena obolenja kot je razvidno iz tabele:

Krvni pritisk RR v mmHg bolezen

120/80	normalni krvni pritisk
240/180	maligna sclerosa
160/120	kronični nefritis
80/50	vasomotorni kolaps
220/120	esencialna hipertenzija
105/80	mitralna stenoza, aortna stenoza
150/130	aortna insuficienca
160/70	aortni lues, aortna sclerosa

Hipertenzija ali zvišan krvni pritisk, je odvisen od treh faktorjev, to je: srčne kontrakcije, od velikosti perifernega odpora žilnih sten in količine viskozne krvi. Sprememba kateregakoli od teh faktorjev, je povečanje krvnega pritiska. Običajno je vzrok v žilah zaradi perifernega odpora, ko nastopijo spazmi kapilar in arteriol.

Zmerno povečan krvni pritisk je pri mitralni stenozi in aortni insuficienci. Najbolj pogosten vzrok krvnega pritiska je esencialna hipertenzija, ki je najbolj razširjena med ljudmi s srčno dekompenzacijo, možganskih krvavitev ali zaradi kroničnega nefritisa.

MANUELNI AUTOTEST KRVNEGA PRITISKA

Zelo redka je paroksizmalna hipertenzija. Pri tej bolezni sistolični pritisk doseže vrednosti od 250–300 mmHg. Paroksizmi morejo trajati nekoliko ur ali dni, pozneje pa krvni pritisk pade na normalne vrednosti. Hipertenzija je nasprotno od hipertenzije. Vzrok za znižanje krvnega pritiska, je zaradi slabosti srčne kontrakcije, izrazite anemije oziroma zaradi paralize perifernih vazomotorjev. Take ljudi je izredno nevarno zaposlovati v toplotnih obratih in pri nevarnih delih, kjer so nesreče pogoste.

Pri postavljanju diagnoze »hipertenzija« ali »hipotenzija« je treba biti previden. Spominjam se primera s preventivnega pregleda, ko je psihično labilna delavka iz elektrodne obrata pri meritvah imela 170/100 mmHg krvnega pritiska. Pozneje se je izkazalo, da je pritisk v mejah normale, ko smo jo merili pri delu.

Glede na prvotno meritev krvnega pritiska, bi morala delavka biti oproščena nočnega dela, izkazalo pa se je, da je vzrok le psihična labilnost osebe, saj je na delovnem mestu bolj sproščena. To se odraža v znatno nižjem RR. Treba je najti sredstva ali metode relaksacije, ki vodijo k realnim rezultatom o stanju testiranih oseb.

Za tiste, ki imajo denar in interes za svoje zdravje, imajo lastni aparat za merjenje krvnega pritiska. Ravnanje z manualnim antitestom je enostavno za rokovanje in odčitavanje rezultatov. Kako se aparat uporablja, je razvidno iz skice.

Barometersko stanje in krvni pritisk

Zdravniki se strinjajo v mišljenju, da obstaja povezava med smrtnimi primeri in vremenskimi nepravilnostmi. Pri nizkem barometerskem tlaku je statistično dokazanih več smrtnih primerov pri obolenju srca in hipertenzije.

Ljudje s povečanim krvnim pritiskom (hipertonični) so bolj občutljivi pri barometerskem tlaku. Pri normalnih pogojih se krvni pritisk prilagaja barometerskem stanju, to je padcu in povišanju. Ljudje s povišanim krvnim tlakom se bolje počutijo pozimi, v času hladnih valov (anticiklon) kot pa v času ciklona toplega zraka. Pri ljudeh z nizkim krvnim tlakom je obratno.

Posledice krvnega pritiska:

Visok krvni pritisk je lahko leta in leta neodkrit, oziroma nepomemben. Človek občuti posledice takrat, ko se slabo počuti. Prvi znaki so: nelagodnost, pritisk v glavi, slabost, zvonjenje v ušesih, nevroza in glavobol.

V resnejših primerih pa nastanejo hudi glavoboli, slabost, progresivna zožitev zavesti, fokalni neurološki izpadi z edemom papile, krči. V najtežjih primerih pa po predhodni komi nastopi smrt. Večkrat se pojavijo masovne krvavitve v možganih in diseminirane tromboze. Izredno hitri dvig krvnega pritiska ima za posledico akutno srčno dekompenzacijo s pljučnim edemom. Poznana je tudi ledvična insuficienca in aneurizma aorte.

Ker je arterijska hipertenzija zelo pomembna bolezen, jo je treba temeljito zdraviti. Vedeti je treba še to, da jo delimo v dve skupini.

Prva skupina zajema vse primere, pri katerih ne najdemo pravega vzroka bolezni. V drugo skupino pa uvrščamo vse primere, ki so nam znani glede na povzročitelja.

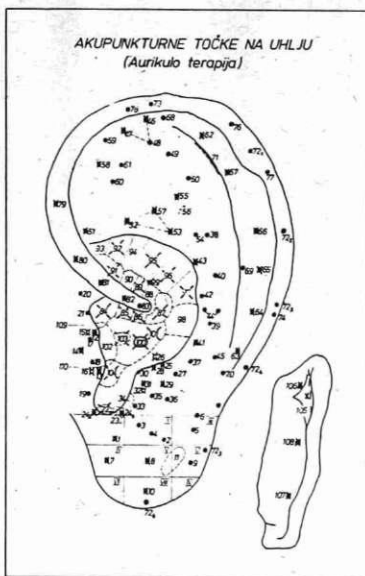
Največ bolnikov spada v prvo skupino (okrog 80 %) medtem, ko je druge le 20 %. V drugi skupini, kjer je znan vzrok za nastanek hipertenzije, so težji bolezenski primeri. Gre za obolenje ledvic, žlez z notranjim izločanjem, boleznimi srca in živčnega sistema.

Zdravljenje:

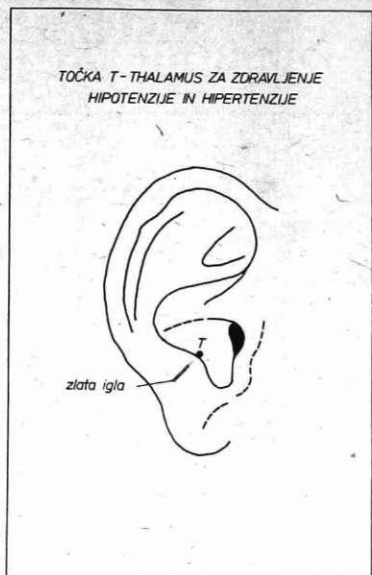
V prvi vrsti je treba pri zdravljenju visokega krvnega pritiska upoštevati naslednja pravila:

1. Varuj se vsakega razburljivega dogodka.

2. Jej redno toda ne premastno.
3. Jej čim manj slano.
4. Ne uživaj prave kave, ruskega čaja in alkohola.
5. Ne kadi.
6. Skrbi za počitek in dobro spanje.
7. Uživaj svoj prosti čas v naravi.

AKUPUNKTURNE TOČKE NA UHLJU (Aurikularna terapija)

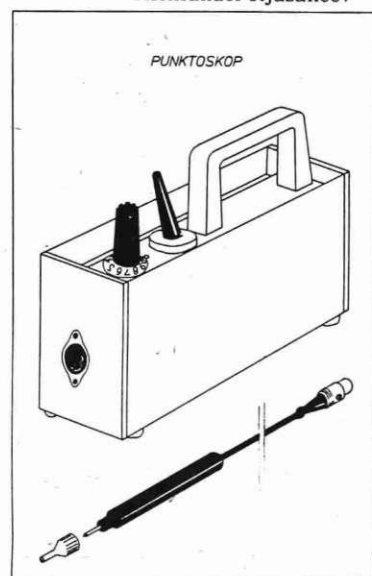
TOČKA T-THALAMUS ZA ZDRAVLJENJE HIPOTENZIJ IN HIPERTENZIJ

Zabijanje igel se vrši po 15 minut, obenem pa se kontrolira krvni pritisk s pomočjo Riva-Roccija.

Zaključek:

Hipertenzija je resna stvar, zato je potreben posvet z zdravnikom. Dokler je hipertenzija še labilna je lahka, če je fiksirana potem je težka. V naši železarni si vsak lahko kontrolira svoj pritisk na petih rešilnih postajah socialno zdravstvene službe. Tam boste dobili tudi nasvet za nadaljnje zdravljenje.

Aleksander Rjazancev

PUNKTOSKOP

Povsuvajte v Železarnjo

SMO RES LAHKO ZADOVOLJNI Z GOSPODARJENJEM

V petek, 28. avgusta, je bila 11. seja izvršnega sveta občine Jesenice, na kateri so največ časa posvetili razpravi o polletnih rezultatih gospodarjenja v občini. Poročilo sicer zajema le delovne organizacije s sedežem v občini, brez dislociranih enot, kar pomeni, da zajema okoli 80 odstotkov gospodarstva, zato so lahko le v tem okviru ocenjevali polletno gospodarjenje.

Poročilo kaže na ugodne rezultate in izredno gospodarsko rast. V nekaterih primerih se kaže celo zelo ugodni rezultati. Gospodarstvo občine Jesenice je v prvem polletju doseglo (v tisoč dinarjih) 1.813.184 dinarjev celotnega dohodka, 474.113 dinarjev družbenega produkta, 105.247 dinarjev amortizacije, 1.444.018 dinarjev porabljenih sredstev in 369.116 dinarjev dohodka. To pomeni, da je v primerjavi z istim obdobjem lani, celotni dohodek porasel za 46,3 %, družbeni produkt nekaj manj — za 42,5 %, amortizacija za 29,6 % in dohodek za 46,6 %.

Planska pričakovanja so dosežena oziroma celo visoko presežena, saj je dohodek dosegel že 58,6 % celoletne planirane vrednosti. Razumljivo, da industrija oz. železarna zavzema kar okroglo 70 odstotkov domačega gospodarstva, da je izreden napredek naredila trgovina in da postavljene plani ni dosežen pri gostinstvu, kar je bilo glede na slabo zimsko sezono tudi pričakovati.

Ne da bi se navajali posamezne številke pa je treba opozoriti na misel, izrečeno tudi na seji izvršnega sveta, da so ugodni rezultati bolj rezultat naših splošnih gibanj, da gredo na račun inflacije in porasta cen, ne pa na račun naše boljše storilnosti. Za primer lahko zapišemo, da kljub ugodnim finančnim rezultatom, železarna količinsko ni izpolnila polletnega plana. Zaradi tega so na seji izvršnega sveta predlagali, da naj bi v prihodnje poročilo pripravili tako, da bi bilo razvidno, kaj smo dosegli z boljšim delom, kaj pa so rezultati inflacijskih gibanj.

Dosti časa so posvetili tudi vprašanju, kako naj bi v bodoče zbirali podatke. Od delovnih organizacij

bodo zahtevali, da sproti in hitro zbirajo podatke, kar bo vsekakor v korist tako posameznim organizacijam kakor jeseniškemu gospodarstvu v celoti.

Poročilo bodo z nekaterimi dopolnitvami, predvsem s podatki o investicijah in likvidnosti organizacij, dali v razpravo še skupščini občine.

Na seji so nato potrdili pogodbo za izdelavo programov razvoja turizma v krajih Rateče, Mojstrana, Planina pod Golico in na žirovniškem področju, kamor naj bi Globtur vložil več denarja v obliki kreditov. S tem naj bi povečali število turističnih sob, istočasno pa naj bi tudi izboljšali turistični izgled teh krajev.

Sklenili so, da bodo sodelovali pri raziskovalni nalogi za odstranjevanje trdih odpadkov v Sloveniji. Akcijo je začel republiški sekretariat za urbanizem skupaj z gospodarsko zbornico, predvsem z namenom, da izboljša okolje. Do leta 1976 naj bi ugotovili trenutno stanje, izvore trdih odpadkov, proučili možnosti za manjšanje takih odpadkov ter proučili možnosti za uničevanje oz. predelavo.

Razpravljali so še o dveh predlogih zazidalnih načrtov in sicer prostora med Carinarnico in prostori Viatorja — tako imenovanega stanovanjsko upravnega centra. Pripravljeni sta dva predloga, enega je po naročilu Stanovanjskega podjetja pripravil Zavod za urbanizem Bled, drugega pa projektantska skupina pri splošno gradbenem podjetju Sava Jesenice. Odločitev so prepustili posebnim komisijam, ki so jo imenovali iz strokovnjakov in občanov. Komisija naj bi proučila, kateri predlog je boljši, odločila pa naj bi tudi ali bi dali v javno razpravo oba predloga ali samo enega.

T. L.

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

V sredo 28. avgusta je bila 5. seja predsedstva občinskega sindikalnega sveta. Predsednik izvršnega sveta občinske skupščine Franc Podjed je najprej poročal o gibanju gospodarstva v občini v I. polletju 1974, nato pa so člani obravnavali predloge o ukrepih za ublažitev porasta življenjskih stroškov. Obravnavali so tudi predlog statutarne pogodbe o organiziranju in delovanju sindikatov v Zvezi sindikatov Slovenije. Na seji so razpravljali o kandidatih za sekretarja medobčinskega sveta ZSS za Gorenjsko. Predsednik sveta Marjan Vrabec je nato posredoval poročilo o razgovorih, ki jih je občinska delegacija opravila z delegacijo občine Brus.

Med uradnim obiskom v naši državi in Sloveniji, konec prejšnjega tedna, je kubanski minister za zunanje zadeve Raul Roa prispel tudi na ogled Bleda. Visoki gost si je v spremstvu najvišjih političnih predstavnikov SRS ogledal grad in nekatere turistično gostinske objekte. Na Bledu ga je sprejel Edvard Kardelj.

Na zadnji seji predsedstva ZMS 19. 8. so obravnavali stališča in sklepe 6. konference ZK, o problematiki mladih ter potek javne razprave o osnutkih republiškega in zveznega statuta ZMS. Na seji so izvolili tri delegate za IX. kongres ZMS Slovenije, ki bo oktobra v Murski Soboti. Razen delegatov Pavla Maleja iz MA LIP Tomaž Godec Bohinj, Branka Bankota iz MA Gorje ter Slavice Špiler iz MA trgovskega podjetja Murka Lesce, bodo iz občine Radovljica sodelovali na kongresu tudi predsednik občinske konference ZMS Mojmir Faganel, član RK ZMS Slovenije Drago Rozman iz Radovljice in član predsedstva RK ZMS Slovenije Aleksander Andrejčič z Bleda.

V torek 20. avgusta je bil na pobudo občinskega komiteja ZK v Radovljici posvet o problematiki proizvodnje in prometa z živino ter o regresnih zahtevkih do sklada za premije. Udeležili so se ga zainteresirani predstavniki kmetijskih združenj KZK Kranj, trgovskega podjetja Specerija Bled, klavnice Radovljica in predstavnik oddelka za gospodarstvo.

V pripravah za IX. kongres ZMS Slovenije, bodo v skladu s stališči 6. seje občinske konference ZK, skušali v vseh krajih in TOZD, kjer še nimajo mladinskih organizacij, ustanoviti nove aktivne in konference. Posebno velja to za večje KS, kjer sicer obstajajo MA, vendar je njihovo delo zamrlo. V Radovljici so po sklepu aktivna mladih komunistov ustanovili petčlanski iniciativni odbor, ki bo pripravil sklic vse mladine in ustanovitev nove mladinske konference. Odbor vodi Boris Kalan, ki je tudi delegat ZMS v delegaciji KS Radovljica.

Kot se je izvedelo na Bledu, bodo zaradi rušenja starega hotela Park in gradnje novega, morali porušiti tudi staro stavbo v parku izza hotela, ki je bila last družstva upokojeencev. V zameno bodo blejski upokojeenci dobili od Viatorja dosti bolj primerno in novejšo stavbo na Ljubljanski cesti nasproti bencinske črpalke.

Zdaj ko se dopustniški dnevi iztekajo, gredo h kraju tudi priprave na novo izobraževalno sezono na delavski univerzi Radovljica. Tako kot vse gorenjske DU, je tudi radovljška razposlala več tisoč izvodov brošur skupnega programa izobraževanja v 1974/75 obdobju, TOZD in organizacijam. Konec avgusta bodo zaključili tudi s prijavi za vse oddelke, na katerih začnejo pouk s 15. septembrom. Letos bodo na novo odprli prve letnike na ekonomski srednji šoli, administrativni šoli, delovodski šoli strojne in elektro stroke ter 7. in 8. razred osnovne šole za odrasle. Nadaljevali bodo z drugimi letniki ESS, delovodske stroke, elektro in lesne stroke ter komercialne srednje šole.

Avgusta smo z nenehnim naraščanjem vročine beležili tudi konstantno naraščanje števila turistov in kopalcev. Zdaj že lahko trdimo, da je bil vrhunec sezone v nedeljo 18. avgusta. Na Bledu se je tega vročega dne kopalo, na obrežju jezera okoli 12000 ljudi in v Bohinju okoli 5000. Voda v Blejskem jezeru je imela 26, v Bohinjskem pa ob obalah tudi do 25 stopinj, kar je največ, kar pomni tudi najstarejši domačini.

Prejšnjo soboto 24. avgusta so občani KS Ljubno, kamor spadajo tudi vasi Otoče, Posavec in Praproče, slavili svoj krajevni praznik. Ta dan so se zbrali v spomin na prvih pet talcev — domačinov, ki so jih nacisti tega dne 1941. leta ustrelili na ljubenskem grobišču. Pozneje so jim postavili lep spomenik, kjer imajo vsako leto spominke slovesnosti. Tudi v soboto so se zbrali na osrednji slovesnosti ob tem spomeniku, kjer je bil krajši kulturni program z nastopom pevcev in recitatorjev.

V nedeljo 8. septembra ob 15. uri prireja smučarska sekcija TVD Partizan Bled na športnem stadionu na Bledu veliko javno tombolo, ki so jo materialno in finančno podprle številne delovne organizacije iz radovljške občine. Med glavnimi dobitki sta dva avtomobila Škoda 100 L, sedežna garnitura Rio, moped Tomos, pralni stroj Gorenje in še več praktičnih predmetov in opreme. Razen 47 glavnih, bo še 350 manjših dobitkov. V primeru slabega vremena bo tombola ob istem času na stadionu naslednjo nedeljo 15. septembra.

Člani lovske družine Nomenj-Gorjuše so te dni naslovili na občinsko skupščino prošnjo za odstrel medveda-klateža, ki se že nekaj časa zadržuje na pašnikih pod Pečano in Ribčevi planini. Prvič so ga opazili v nedeljo 11. avgusta pod Pečano, kjer je raztrgal vola, nato pa razginal živino, ki je zbežala proti Ribčevi planini. Tudi prej so pogrešali enega vola, za kar seveda krivijo medveda. Glede na to, da so ogrožene vse črede na bohinjskih pašnikih, bodo pristojni občinski organi vsekakor morali dovoliti odstrel.

Od 17. do 27. avgusta je bila v prostorih krajevnega urada v Bohinjski Bistrici zanimiva razstava trofejnega vojaškega orožja, opreme in predmetov iz I. in II. svetovne vojne. Ob pomoči DPD Tomaž Godec sta jo pripravila zbiratelj Janko Stuček in Tomaž Butkovič. Razstavo so si z velikim zanimanjem ogledali številni domačini, kar jih je spodbudilo, da so tudi sami prinašali nekatere predmete, ki bi jih sicer zavrgli. To je bil prvi poskus prizadevnih zbiralcev, da bi prikazala orožje in opremo vojske, ki so se borile okoli Bohinja in hkrati želja, da bi občani doumeli vrednost teh predmetov, ki jih dostikrat zavrejo ali odtujijo tujim nepoklicanim osebam.

Foto-kino klub Radovljica, ki zaenkrat šteje 40 aktivnih članov, ne računa najot mladinske krožke v vseh osnovnih šolah, je ob občinskem prazniku priredil I. gorenjsko razstavo barvnih diapozitivov. Tri večere, dvakrat v Radovljici in enkrat na Bledu, so prikazali 187 izbranih diapozitivov 58 avtorjev z Gorenjske. Vse predstave so bile nad pričakovanjem dobro obiskane, kar priča o velikem zanimanju občanov za to zvrst dejavnosti. Radovljški klub, čeprav beleži zavidne uspehe, še nima svojih prostorov. Na srečo ima kolektiv knjigovodnih Radovljica toliko razumevanja, da nudi prostor in strokovno pomoč.

STRAST DO PIŠTOL

Postaja milice Jesenice je enajstega decembra lani pri občinskem javnem tožilstvu Radovljica vložila kazensko ovadbo zoper D. G., slaščičarja, očeta enega otroka, da je 30. novembra ob 21.55 uri, v spodnjih prostorih hotela Pošte, v vinjenosti uporabil strelno orožje — in prizadejal hudo telesno poškodbo službojoči natakariči C. S.

Tistega dne je bila v zgornjih prostorih tega hotela plesna prireditev. Tja je prišel okrog 19. ure tudi mož s pištolo — le da je takrat še ni razkazoval. Ob približno 21.55, ko ga je imel že nekaj pod kapo, je šel v drugi prostor hotela — v točilnico z biljardom in glasbenim avtomatom.

Od natakariče C. S. je zahteval, naj ga postreže s pelinkovcem. Natakariča, ki je prenehala točiti in je popisovala zalogo pijač, pa ni hotela o tem nič slišati. Takrat je izza hlačnega pasu potegnil pištolo, jo naslonil na njeno rame in dejal: »Če mi ne daš pijače, te bom ustrelil!« Kljub temu pa mu natakariča ni hotela postreči, saj je mislila, da se le šali. D. G. ji je to ponovil še dvakrat. Tedaj je prišel v lokal še V. M., ki se je dobro poznal z natakaričo. S. je stopila za njegov hrbet. Kavboj s pištolo je stal približno tri metre od njiju.

V tistem trenutku je D. G. izstrelil naboj proti njunim nogam. V. M. je imel srečo in jo je odnesel z luknjama v hlačnici, natakaričo pa je krogla zadela v goleni desne noge, jo prestrelila in obtičala v desnem spodnjem delu točilne mize. S., ki je zdaj videla, da gre za kar precej nevarno šalo, je zavpila: »Kaj si naredil, ali me boš ubil!«

V. M. pa je vzel pot pod noge. Stekel je proti vratom, ki vodijo v klet, vendar so bila zaklenjena, zato je splezal kar skozi okno. Imel je kar dober vzrok, da so se mu tresle hlače.

Oboroženi je med tem stopil k natakariči, ki ga je bila prej zavrnila in jo tolažil: »Molči, molči, saj ni nič.« Nato je šel v zgornje nadstropje, zgrabil plašč, ki niti ni bil njegov in stekel skozi glavna vrata. Pri tem je moral še močno odriniti pogumno natakaričo O. K., ki je hotela pred njim zakleniti vrata, da ne bi pobegnil. Zbežal je proti domu. Njegova vrata pa so se kar kmalu odprla pred tistimi, ki so poklicani za to, da se morajo ubadati s takimi zoprnimi zadevami.

Delavcem milice je dejanje priznal, vendar pa je dejal, da ni mislil ustreliti S. C. Na poziv, naj izroči orožje, s katerim je streljal, jim je izročil pištolo colt flobert. Toda, glej ga, zlomka! Ob ponovnem ogledu kraja dejanja so miličniki na mestu, kjer se je osumljenec šel strelke vaje, dobili tulec kalibra 7,65, nato pa še kroglo istega kalibra. Strelec je po tem moral izročiti še pištolo znamke CZ 7,65, ki jo je ob njegovem prihodu domov skril njegova žena. Za posest orožja D. G. seveda ni imel dovoljenja.

Le nekaj dni pred tem dogodkom, pa je bil D. G. v gosteh pri sodniku za prekrške zaradi nošenja dveh pištol. Pištoli sta mu bili odvzeti, plačal pa je tudi 1.000 din kazni.

Občinsko sodišče Jesenice je na zahtevo občinskega javnega tožilstva iz Radovljice sklenilo, da po členu 141/1 KZ zoper D. G. uvede preiskavo. Preiskava se udeleži za tista dejanja, za katera je zagrožena kazen strogega zapor. Ta člen pravi: kdor koga hudo telesno poškoduje ali mu prizadeja hudo škodo na zdravju — se kaznuje z zapornim najmanj šestih mesecev ali s strogim zaporom do petih let.

V času preiskave je sodni izvedenec medicinske stroke ugotovil, da gre pri C. S. za lahko telesno poškodbo.

Tako je občinsko javno tožilstvo pri občinskem sodišču Jesenice vložilo zoper D. G. obtožni predlog zaradi kaznivskega dejanja lahke telesne poškodbe.

Obtoženi je na glavni obravnavi pripovedoval, da je šel k natakariči, s katero sta se sicer poznala, da bi jo povabil na pijačo. Kadar ga malo čuti, namreč rad da za pijačo. Ni je imel namena ustreliti. Pištola mu je padla na tla in ko jo je pobiral, se je sama sprožila. Natakaričo je tudi večkrat obiskal v bolnišnici. Dobri dve uri po streljanju je imel v krvi 1,38 in v urinu 2,16 promila etilnega alkohola.

Po rekonstrukciji dogodka je bil ovržen njegov zagovor, da se je pištola sprožila sama.

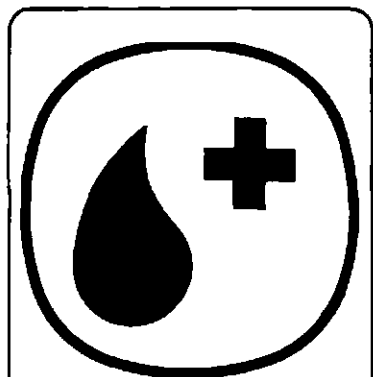
Občinsko sodišče Jesenice je drugega aprila razsodilo, da je D. G. kriv, da je S. C. z orožjem lahko telesno poškodoval. S tem je storil kaznivo dejanje lahke telesne poškodbe po členu 142/2 KZ (142/1 — kdor koga lahko telesno poškoduje, se kaznuje z zapornim do enega leta in 142/2 — če je taka poškodba prizadejana z orožjem, nevarnim orožjem ali z drugim sredstvom, s katerim se lahko telo hudo poškoduje ali zdravje hudo pokvari — se storilec kaznuje z zapornim) in ga po istem zakonitem določilu, ob uporabi člena 42/2 KZ (sodišče sme odmeriti kazen pod mejo, ki je predpisana z zakonom ali pa izreče milejšo vrsto kazni, tudi tedaj, če spozna, da so podane take olajševalne okoliščine, ki kažejo na to, da se da tudi z omiljeno kaznijo doseči namen kaznovanja) in člena 43/2 KZ (če je za kaznivo dejanje predpisana kazen strogega zapor ali zapor, pa ni pri tem navedena najmanjša mera, se sme namreč strogega zapor, izreči zapor najmanj treh mesecev, namesto zapor pa denarna kazen) obsodilo na 3.000 din denarne kazni in na odvzem pištole. Ena pištola pa je šla k sodniku za prekrške.

Sodišče je v izreku kazni upoštevalo, da obdolženi do tedaj ni bil sodno kaznovan, da je dejanje priznal, čeprav ne tudi krivde, da je bil pripravljen povrniti škodo, da mora skrbeti za mladoletnega otroka in zato uporabilo omiljena določila in namesto zagrožene zaporne kazni izrekle denarno kazen.

D. G., ki se je na sodišču zelo lepo obnašal, jo je hitro plačal.

Izrečena kazen naj bi bila strastnemu ljubitelju pištol v pouk in opozorilo, naj ne nosi pištole, kadar je preveč dobre volje in naj ne bo preveč dobre volje, kadar ima pištolo. Seveda pa bi jo še najbolj vozili on in tisti, ki mu lahko pridejo na muho, če bi šlo brez »preveč dobre volje« in brez pištole. Pa če ima dovoljenje zanjo ali ne!

ZOF

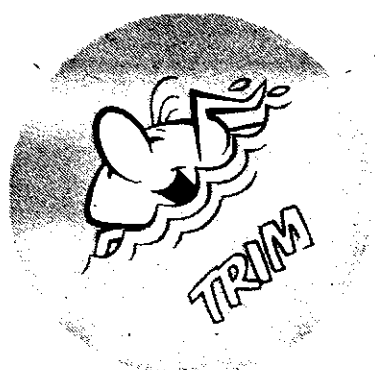

Vedno več je boleznih, ki jih uspešno zdravijo s pretokom krvi, to je s transfuzijo krvi, vedno več je danes zahtevnih operacij, ki potrebujejo velike količine krvi, zato tudi nenehno naraščajo potrebe po krvi.

Kot prostovoljni krvodajalci se pridružite aktivnosti Rdečega križa pri pridobivanju novih krvodajalcev. Vsak krvodajalec naj bi pridobil vsaj še enega novega krvodajalca, bodisi v svoji družini ali pa iz vrst svojih prijateljev in delovnih tovarišev. Vaš osebni primer in vaše lastne izkušnje, da dajanje krvi ni boleče in da tudi zdravju ni v škodo, obenem pa vaše priporočilo, vaš vpliv in topla beseda — vse to prav gotovo ne bo brez uspeha. Občutek, da ste s tem v dvojni meri opravili zaslužen delo, vas bo navdajal še s posebnim zadovoljstvom, saj boste tako izvršili ne le humani in solidarno dejanje pomoči človeku, temveč presegli tudi dolžnost, ki jo ima sleherni posameznik do samega sebe.

Tako bodo z vašo pomočjo zagotovljene potrebne količine krvi, da bodo v pravem času in v zadostni množini na razpolago slehernemu, kadarkoli jo bo potreboval.

Letošnja krvodajalska akcija na Jesenicah bo od 9. do 14. septembra. Sodelavci železarji! Tako kot smo že mnogokrat doslej izpričali svojo humanost in solidarnost s sočlovekom, bomo to storili tudi ob letošnji krvodajalski akciji. Krvodajalci prijavite svojo letošnjo udeležbo pri vodji delovne skupine in pridobite vsaj še enega novega krvodajalca.

PODROČNI ODBOR VEZISTOV NOV ZA GORENJSKO

Osmega avgusta je imel pripravljeni odbor sejo, na kateri smo govorili o zadnjem srečanju vezistov NOV za območje Gorenjske in o načrtih za prihodnja srečanja, ki naj bi bila še boljše. Seveda pa bi bilo prav, da bi bila taka srečanja družbeno finančno bolj podprta. Veliko je že borcev — upokojencev z majhno pokojnino, ki jim je sam prevoz na taka srečanja pomeni določeno bremenitev.

Program srečanja je bil dobro pripravljen, prav tako tudi prostor pri članu odbora Vinku Bercetu. Tovaršu Bercetu so se za prostor in trud pri organizaciji srečanja na seji zahvalili.

V nadaljnji razpravi smo bili enotnega mnenja, da se področni odbor vezistov NOV Jesenice in Radovljica preimenuje v področni odbor vezistov NOV Gorenjske, ki zajema občine Jesenice, Radovljica, Trzin, Kranj in Skofjo Loko.

Na seji smo tudi ugotovili, da je bil namen tega srečanja, to je zbiranje podatkov — dokumentarnega materiala borcev vezistov NOV Gorenjske, dosežen. V knjigo vezistov, ki jo je odbor pripravil, se je že do sedaj vpisalo 56 borcev. Poleg tega je bilo izpolnjenih 38 evidenčnih kartonov, kar je tudi naša prva naloga v programu dela, ki smo si ga zastavili. Priprani pa smo, da se bodo prijavili še novi vezisti, ki se tega srečanja niso mogli udeležiti. Tako bomo tudi naš program dela lažje izvajali.

V govoru na srečanju je bilo poudarjeno, da smo bili vezisti vedno dokaj skromni v besedah in v tem je verjetno tudi vzrok, da je bilo do danes tako malo zapisanega. Čeprav bi bilo za ohranjanje tradicije in izkušenj v pripravah na splošni ljudski odpor zelo pomembno. Se zlasti malo tega gradiva je zbrano in urejeno s področja Gorenjske. Nekateri vezisti so o svojem delovanju v času NOB že veliko povedali. Nekaj tega je izšlo v knjigi Glavni štab kliče, v kateri so izdajatelji med drugim v uvodu objavili

tudi misel Marjana Dermastja (iz leta 1944), enega od prvih organizatorjev oboroženega upora. Med drugim pravi, da je zveza orožje komandantov. Prav ti pa so na žalost do sedaj o zvezah še zelo malo povedali in vendar bi bila njihova pričevanja več kot dragocena.

Mislím, da ni treba posebej poudarjati, da brez dobro organiziranih zvez ne more biti uspešen noben boj, nobeno narodnoosvobodilno gibanje. Tega se je že pred vojno zavedala KPJ, ki je delovala še v ilegali.

Se večjega pomena pa so zveze danes, ko vemo kako skokovito se razvija tehnika in različna komunikacijska sredstva, ki bodo verjetno v eventualni novi vojni odigrala še dosti pomembnejšo vlogo kot nekoč. V našem konceptu splošnega ljudskega odpora, ki je našel svoje mesto v ustavi in je prišel zelo do izraza tudi na 10. kongresu ZKJ, imajo brez dvoma tudi zveze velik pomen. Še posebnega pomena pa je to področje za vzgojo mladih. Prav bi bilo, da bi vsi nekdanji borci — vezisti vplivali na pristojne organe, da se prične z načrtnim delom pri vzgoji mladine in to z različnimi oblikami kot npr.: z radio krožki po šolah, z ustanavljanjem radio klubov, s tečajem za radiotelegrafiste itd. Samo s takim delom bi lahko v nekaj letih razvili močno mrežo radio-zvez, ki bi morebitnemu sovražniku preprečevale delovanje, obenem pa bi bila zavoljo svoje gostote neuničljiva.

S temi besedami sem hotel na kratko povezati preteklost s sedanjostjo brez česar ni mogoče ničesar predvideti za prihodnost. Prav povezanost med včeraj, danes in jutri, bi morali poznati tudi mladi, ki prihajajo za nami. Naše izkušnje jim lahko veliko pomagajo, obenem pa jim bodo morda naša dejanja v novih težkih časih vplivala moralo in pogum.

Ob sklepu tega prispevka imam nalogo, da se v imenu področnega odbora vezistov NOV Gorenjske

zahvalim za denarne prispevke, ki so nam omogočili izvesti zadnje srečanje in sicer: sekciji vezistov NOV Ljubljana, občinskimi odborom ZZB NOV Kranj, Radovljica in Jesenice, gradbenemu podjetju Sava Jesenice, železarni Jesenice in Verigi Lesce.

Franc Gracer

7. SEJA KRAJEVNE SKUPNOSTI NA JAVORNIKU

V prejšnjem tednu je bila v Delavskem domu na Javorniku 7. redna seja sveta krajevne skupnosti. Zaradi bližnjega krajevnega praznika so se seje udeležili tudi predstavniki ostalih družbenopolitičnih organizacij. Svet krajevne skupnosti je bil najprej seznanjen s poročilom o delu krajevne skupnosti v letošnjem prvem polletju. Analizirali so še izpolnjevanje sklepov prejšnje seje in se strinjali s poročilom o delu koordinacijskega odbora za izvedbo volitev. Na znanje so vzeli pripombe izvršnega odbora krajevne organizacije SZDL k osnutku statuta krajevne skupnosti. Dogovorili so se, da bodo javno razpravo o osnutku statuta KS organizirali že v prihodnjem mesecu, nato pa so imenovali še člane poravnalnega sveta pri svetu krajevne skupnosti. Z nekaterimi dodatnimi pripombami, so sprejeli okvirni program praznovanja krajevnega praznika.

V zadnjem delu seje so spregovorili še o redu in čistoti na območju krajevne skupnosti. Na seji je bilo rečeno, da občani vse premalo skrbijo za red in čistoto in odlagajo smeti na nedovoljenih mestih. V zvezi s tem so se zavzemali za ostrejšo ukrepe, še prej pa naj bi občane ponovno opozorili prek sredstev množičnega obveščanja. Člani sveta so se zanimali tudi glede asfaltiranja ceste na Javorniku in Koroški Beli, ki so predvidene že v globalnem programu krajevne skupnosti. Seznanjeni so bili tudi s pripravami za izgradnjo otroškega vrtca. Iz informacije je bilo razvidno, da bo na Tomšičevi cesti otroški vrtec namenjen otrokom od treh let do vstopa v šolo, med tem ko naj bi na Koroški Beli gradili varstveno ustanovo za dojenčke.

MALI MIKI Z MUROVE

Pri Francu Alešu na Murovi, so 2. julija med vrtom in gozdom našli 90 dkg težkega srnjačka, ki so mu dali ime Mikí. Z vednostjo revirskega lovca, so ljubko živalco vzeli v oskrbo. Tri tedne so srnjačka krmili s mlekom v hiši, nato pa so ga spustili v ogrado na njegovem vrtu. Sedaj že veselo skaklja in se pase, še vedno pa mu je mleko poslastica.

Mali Mikí je povsem krotek in rad priskaklja k domačim, jih obliže po rokah pa tudi po obrazu. Tudi drugih ljudi se ne boji, če ne delajo prevelikega hrupa. Sedaj mu še ne pride na misel, da bi užel, njegovi varuhi pa pravijo, da ga bodo spustili, ko bo to zaželel, verjetno ne preje kot spomlad, ko si bo zaželel družice. Za mladega Mikija sedaj skrbita sin Aleš in hčerka Anamarija. B.

IZLETI UPOKOJENCEV

Društvo upokojencev na Jesenicah ima za letošnje leto predvidena še dva avtobusna izleta. Prvi bo preko Vršiča h koči ob izviru Soče, od tam do Bovca in nazaj preko Predila v Italijo z ogledom Trbiža in Žabnice ter izletom na Višarje. Koncem septembra, tj. v dneh 23., 24. in 25., pa bo izlet v Crikvenico z dvodnevni oddihom v počitniškem domu železarne Jesenice. Prijave sprejemajo v domu upokojencev na Jesenicah vsak dan, razen srede. Tam dobite tudi vsa nadaljnja pojasnila.

Komisija za rekreacijo, kulturo in oddihe
DU Jesenice

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

Etapna hoja za srebrni in zlati čevljiček

Odmori med hojo

Točnega pravila glede razporeditve odmorov ni. Odmori ne smejo biti prepogosti. Pogosti odmori utrujajo. Krajše etape (1—2 uri) prehodimo brez odmora. Pri daljših etapah opravimo večji del poti do prvega odmora. Med napornim vzponom se lahko večkrat za trenutek odpočijemo kar stojte. Ne počivajmo pred strmim vzponom, ker se telo ohladi. Pri celodnevni pohodni poti na planinah naj bodo prvotne etape hoke in krajši odmori, nato pa krajše etape in daljši odmori. Seveda pa je treba vedno upoštevati posebnosti skupine, ki se je skupaj odpravila na pot.

Počivajmo vedno v zavetju, po možnosti na mestu, od koder je tudi lep razgled. Počivališče v gorah ne sme biti na izpostavljenem in nevarnem mestu. Pri daljšem odmoru preoblečemo preznojeno majico in jo med odmorom lahko že posušimo. Prav tako se moramo med odmorom toliko obleči, da nam je prijetno toplo in da ohranimo dovolj toplote za nadaljevanje poti.

Če počivamo ob vodi, si v njej ne umivamo utrujenih nog. Takšna kopel ima ravno nasprotni učinek kot si ga želimo.

Žeja

Pri hitrejši hoji, predvsem pa pri vzpenjanju v breg, se največkrat močno preznojimo. Zato postanemo žejni. Izkušeni gorniki vedo, da je treba med pohodom čim manj piti. Najbolje se je vzdržati vsake tekočine. Čim več pijemo, bolj obremenjujemo srce, bolj se znojimo, vedno bolj nas muči žeja in vedno težje hodimo. Če že moramo piti, naj bo to v manjših količinah in počasi, tako da voda nekaj časa zadržujemo v ustih. Včasih zadostuje že to, da usta in grlo splaknemo z vodo. Ne pijmo vode iz potokov, ker ne vemo, če je voda čista in pitna. Še slabše je, če med potjo jemo sneg. Hladna voda in sneg lahko povzročita vnetje grla in črevesja. Poleg tega snežnica ne vsebuje mineralnih snovi in še poveča žejo. Najbolje, če med potjo blažimo žejo s svežim ali suhim sadjem ter z raznimi poživilji (vitergin, vital, cedemonta, grozdni sladkor, ipd.).

Z znojenjem se iz telesa izloča tudi sol. Izguba soli pa je glavni krivec za nastanek žeje. Če nadomestimo izgubo soli, se ublaži tudi žeja. Zato je odjezanje z neslano tekočino povsem napačno. Po obilnejšem in dolgotrajnejšem znojenju je treba nadomestiti do 10 gr soli. Zato vroča mesna juha, ki jo nekoliko bolj solimo kot običajno, odježa bolje, kot vse ostale pijače. Tudi drugo hrano solimo nekoliko več. Ko se ohladimo, lahko spijemo še nekaj mineralne vode, ker vsebuje vrsto dragocenih snovi, ki so organizmu potrebne. Tudi sadni sok nas lahko prijetno osveži.

Neizkušeni hodci se po prihodu na cilj prično takoj nalivati s hladno tekočino, največkrat s pivom. Vzdržimo se vsaj pol ure, da se nekoliko ohladimo in šele nato naročimo pijačo. Če le ne moremo vzdržati, spijmo ob prihodu na cilj vroč čaj z limono.

Kaj pa hušanje s potjo?

Ljudje, ki veliko presedijo, ne izkoristijo vseh kalorij, ki jih s hrano vnesejo v organizem. Strokovnjaki so izračunali, da ostane neizkoriščenih približno 700 kalorij dnevno. Zaradi tega se pod kožo postopoma nabira vse več maščobnega tkiva in počasi ter zanesljivo pridobivamo na telesni teži.

Da bi preprečili, se lahko odločimo za tri ukrepe:

- zmanjšamo kaloričnost prehrane;
- z ustrezno telesno vadbo porabimo dnevni presežek kalorij, ki sicer ostane v organizmu neizkoriščen;
- zmanjšamo kaloričnost prehrane in še z ustrezno vadbo porabimo del kalorij, ki bi utegnile vplivati na povečanje telesne teže.

Tudi s hojo je mogoče izgubiti na telesni teži. V eni uri počasne hoje po ravnem lahko izgubimo 50—150 kalorij. Pri hitri hoji navkreber lahko izgubimo tudi do 400 kalorij v eni uri, po štiriurni hoji torej do 1600 kalorij. Zanesljiv znak, da »uničujemo« kalorije, je močno znojenje. Na šestdnevni planinski pohod, kjer hodimo dnevno vsaj 6 ur, lahko zanesljivo pričakujemo, da bomo izgubili 1—3 kg. Seveda pa ne smemo pričakovati preveč, če se po končani aktivnosti nalivamo s tekočino in nato še krepko založimo s hrano.

Glede porabe kalorij pri hoji pravi prof. Ulaga, znani slovenski telesnokulturni strokovnjak, naslednje: »za polurni sprehod porabimo 150 kalorij... Če si vsak dan privoščimo polurni sprehod, smo že na najboljši in najbolj zdravi poti k hušanju. Tako lahko hušamo v 25 dneh za 0,5 kg, po šestih mesecih za 3,5 kg, po 12 mesecih pa 7 kg.« Prav gotovo omenjeni izračun ne more veljati za vse. Tisti, ki imajo veliko preveč kg, lahko tudi pričakujejo, da več izgube.

Prva pomoč

Ko se odpravljamo na izlete, ne smemo pozabiti na najnujnejše stvari za prvo pomoč. Kaj vzamemo s seboj, je odvisno od zahtevnosti in trajanja izleta.

Za poldnevni in enodnevni izlet potrebujemo:

- sredstva za nego ran (asepsol ali alkohol ali 2 odstotni cetalon, akutol)
- gazo, zavoj, hansaplast, škarpje
- tablete proti bolečinam (plivadon)
- borove tablete
- antiseptično mazilo (sulfamidna mast ali straminol mast)
- iglo (šivanko), varnostno sponko
- sredstvo proti alergični reakciji na pik žuželk.

Za večdnevni planinski pohod potrebujemo:

- vse stvari za poldnevni in enodnevni izlet
- tablete proti vročini (aminopirin)
- odvajalno sredstvo (eulaxin ali duleholax)
- sredstvo proti driski (mexaform)
- sredstvo proti vnetju grla (ospen ali arotren)
- sredstvo proti prehladu (andol)
- elastični povoj
- termometer.

Najpogostejše manjše nazgode in ukrepanje

ZULJ. Takoj, ko začutimo žulj, zaščitimo ogroženo mesto s hansaplastom. Če je nastal že mehurček, ga z izžgano iglo prebodemo in iztisnemo tekočino. Nato ožuljeno mesto namažemo z antiseptičnim mazilom. Kožice ne odrežemo. Nato čevlji zavežemo nekoliko močnejše, da preprečimo nadaljnje trenje med nogo in čevljem.

PRASKE IN RANE. Rano očistimo z enim od sredstev za čiščenje ran in po njej razpršimo akutol. Če je potrebno, rano še zaščitimo z zavojem ali hansaplastom. Še posebej moramo biti pozorni na rane, ki jih dobimo z rjavetnim železom in na rane, do katerih je prišlo blato, zemlja, prah, ipd. V teh primerih naj čim prej odloči zdravnik, ali je potrebno cepljenje proti tetanusu.

PIK ŽUŽELK. Če najdemo žrelo, ga izderemo, na pičeno mesto pa čim prej položimo mrzel obkladek (mrzel kamen, vlažna krpa, borov obkladek, alkohol), da preprečimo oteklino.

(Dalje na zadnji strani)

Spominska svečanost ob obletnici smrti narodnega heroja Joža Gregorčiča - Gorenjca

Tako kot že nekaj let doslej, tudi letos ob 31. obletnici smrti narodnega heroja Joža Gregorčiča-Gorenjca, občinska odbora ZZB NOV Jesenice in Radovljica organizirata, dne 7. septembra spominsko svečanost. Prvi del svečanosti bo ob 8.30 pri grobnici v Radovljici, kjer je pokopan Gregorčič z ostalimi soborci, drugi del pa bo ob 10.30 na Lipniški planini na Jelovici, kjer je s svojimi soborci padel.

V kulturnem programu bo sodeloval mladinski pevski zbor Blaž Arnič — gimnazija Jesenice in recitatorji. Na Lipniški planini bo o liku narodnega heroja in o boju v katerem je padel, govoril rezervni polkovnik Janez Lušina-Mali, njegov takratni kurir in borec Selške čete.

Letos organizatorji predvidevajo po končani komemoraciji tudi srečanje udeležencev na Vodiški planini, kjer bo predvojni revolucionar in borec Janez Strgovšek, obrazložil pomen spominskih obeležij v bližnji okolici.

Spominske svečanosti se bodo, tako kot vsa leta doslej, predvsem udeležili učenci vseh šol jeseniške in radovljiške občine, poleg preživelih borcev, ki so sodelovali v boju na Lipniški planini, vojakov in starešnih JLA iz vojašnice v Skofji Loki, ki je poimenovana po Jožetu Gregorčiču, predstavniki organizacij ZZB NOV in drugih družbeno-političnih organizacij obeh občin ter drugi. Nekaj udeležencev se bo odpeljalo na Lipniško planino z avtobusi, nekaj pa jih bo šlo peš ob 7. uri zjutraj iz Radovljice in drugih bližnjih krajev.

Organizatorji letos pričakujejo večji obisk predvsem iz radovljiške občine in večjo prisotnost predstavnikov družbenopolitičnega življenja, nekdanjih borcev NOV ter ostalih občanov.

Cesta na Jelovico in neposredno do Lipniške planine je označena (odcep na Lipnici, na cesti Radovljica—Kamna gorica—Kropa) in dobro oskrbovana.

ŠTEVILO NEKDANJH PROSTOVOLJCEV SE VIDNO KRČI

Pretekli teden smo zopet izgubili dva tovariša, ki sta sodelovala kot prostovoljca v bojih za našo severno mejo v letih 1918/19, in to: Draga Višnarja z Jesenic ter Jakoba Medja s Podkorena. Tako se je število teh ostarelih veteranov, vključenih v občinsko organizacijo Zveze prostovoljcev-borcev za severno mejo 1918/19 na Jesenicah znova zmanjšalo. Tako šteje organizacija le še 72 članov od 112, kolikor jih je bilo pred petimi leti, ko jim je bil priznan status borcev za severno mejo z nekaterimi ugodnostmi.

Drago Višnar, ki je dočkal starost 84 let in je bil med najstarejšimi člani organizacije, se je že kmalu po končani prvi svetovni vojni pridružil prostovoljcem alpske čete. Le-ta je bila ustanovljena na Jesenicah z namenom, da brani našo severno mejo in se bori za pravice slovenskega življa na Koroškem. V teh bojih je sodeloval od srede novembra 1918 pa

do konca zadnje ofenzive v juniju 1919. Čeprav bolan, se je decembra lanskega leta udeležil svečanosti ob odkritju spominskih plošč na Jesenicah in Podkorenu in nato srečanja preživelih prostovoljcev v domu upokojencev.

Jakob Medja s Podkorena je dočkal starost 78 let. Kot prostovoljec je bil pri gorski artileriji, pod poveljstvom kapetana Martinčiča. Tudi on se je sredi novembra 1918 pridružil prostovoljcem. Sodeloval je v raznih bojih do konca zadnje ofenzive, ko so naše čete zasedle vse kraje, kjer živi naš slovenski rod na Koroškem.

Letos se je število prostovoljcev zmanjšalo že za pet članov. Poleg omenjenih dveh so preminili še: Jože Gregori s Podkorena in Miha Oitzl iz Gozd Martuljka, ki sta sodelovala v Šefmanovi četi in Anton Mrak iz Mojštrane, ki se je boril kot prostovoljec v alpski četi.

NA JAVORNIKU BO PEL TRBOVELJSKI OKTET

V soboto, 7. septembra, ob 19. uri zvečer se bo v dvorani delavskega doma Albina in Julke Pibernik na Javorniku predstavil Trboveljski oktet, ki deluje pri DPD Svoboda Trbovlje II.

Trboveljski oktet je med najbolj prizadevnimi odseki DPD Svoboda II v Trbovljah, v zadnjih letih pa je uspešno nastopal v Zasavju, na srečanju oktetov v Sentiernju in tudi v tujini. Pred kratkim smo jih lahko slišali v oddaji naši zbori pojo na RTV Ljubljana.

V prvem delu koncerta bodo peli pesmi skladateljev: Gallusa, Foersterja, Prelovca, Srebotnjaka, v drugem delu pa imajo na programu narodne pesmi. Koncert Trboveljskega okteta na Javorniku organizirajo ob praznovanju krajevnega praznika, razen tega pa sodi v okvir stalnih izmenjav prireditelj javniške in trboveljske Svobode.

PROGRAM PRAZNOVANJA KRAJEVNEGA PRAZNIKA NA JAVORNIKU

Nedelja, 1. septembra ob 9. uri šahovski turnir v delavskem domu Albina in Julke Pibernik v izvedbi šahovske sekcije DPD Svoboda Javornik.

Torek, 3. septembra ob 9. uri na balinišču pri domu upokojencev balinarski turnir.

Ob 20. uri kres na Potoški planini.

Sreda, 4. septembra ob 17. uri koncert pihalnega orkestra Jeseniških železarjev pred delavskim domom.

Ob 18. uri slavnostna seja sveta krajevne skupnosti in družbenopolitičnih organizacij v delavskem domu.

Sobota, 7. septembra ob 17. uri gasilska vaja v izvedbi gasilskega društva Koroška Bela.

Ob 19. uri koncert Trboveljskega okteta v dvorani delavskega doma.

PRIČETEK PEVSKIH VAJ JEKLARJA

Vodstvo pevskega zbora Jeklar obvešča vse člane, da bo pričetek nove pevske sezone jutri, tj. v četrtek 30. t. m. s pevske vaje za sprejem železarjev v nedeljo, 1. septembra v Krmi ob sestopu s Triglava. Nadaljnje vaje bodo redno ob torkih in petkih. Delovni načrt zajema ponovitev programa zadnjega koncerta, ki ga bo Jeklar ponovil v korist po potresu prizadetemu Kozjanskemu in študij gorenjskih narodnih pesmi za snemanje na RTV Ljubljana.

Ob pričetku sezone 1974/75 vabi Jeklar k sodelovanju poleg dosedanjih tudi nove in predvsem mlade pevce. V deseti sezoni svojega delovanja želimo zbor pomnožiti in pomladiti.

Odbor

DEŽURNE TRGOVINE V NEDELJAH V ČASU POLETNE SEZONE 1974

V nedeljo, 1. septembra, sta dežurni trgovini:
— samopostrežna Špecerija market UNION,
— klasična Rožca 7 Kor. Bela — v vasi.

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru HVŽ Železarne se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč v času mojega bolovanja
Niko Železnik

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru HVŽ se najpriskrebeje zahvaljujem, ker mi je omogočil brezplačno letovanje v Biogradu.
Marjan Žmitek

ŠAH

Šahovska sekcija DPD Svoboda Javornik-Koroška Bela, obvešča svoje člane in vse, ki jih zanima šah, da se v nedeljo, dne 1. septembra prične redno igranje šaha.

Prvi turnir bo v počastitev krajevnega praznika v nedeljo, 1. septembra, ob 9. uri v prostorih delavskega doma na Javorniku.

Pomerile se bodo vse ekipe mlajših in starejših članov in pripadniki JLA. Prve tri ekipe prejmejo nagrade.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše mame in stare mame

ANE RIBARIČ

se iskreno zahvaljujem dvema mlajšima moškima za njuno pomoč in prevoz naše mame v bolnico. Radi bi se jima osebno zahvalili in zato prosimo, da se oglasita pri Ribariču, C. Maršala Tita 75.

Obenem se zahvaljujem tudi sosedom za venco in za izraženo sožalje.

ZALUJOČI: sin Stane, snaha Almira, vnukinja Soča in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža

ALOJZA VILMANA

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, sosedom in znancom, ki so mi v teh težkih dneh stali ob strani, nadalje vsem darovalcem cvetja in jeseniškim pevcem, ki so mi zapeli ob odprtem grobu ter vsem tistim, ki so ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti.

Posebej se zahvaljujem zdravnikom, sestram in strežnemu osebju internega in kirurškega oddelka jeseniške bolnice za nesebično pomoč in lajšanje bolečin v njegovi težki bolezni.

Vsem še enkrat najlepša hvala.

Zora Vilman

ZAHVALA

Sodelavcem pokojnega MARTINA ZUPANA iz obrata plavžkarnolom se iskreno zahvaljujem za podaritev vencev in vso pozornost.

Žaljujoči Zupanovi

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem odboru osnovne organizacije sindikata valjarne Bela za obisk v bolnici in za sprejeto darilo v času mojega bolovanja. Obenem tovariško pozdravljam vse sodelavce.

Jerca Žvan

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru plinsko-vodne energije se toplo zahvaljujem, ker mi je omogočil brezplačno letovanje v Biogradu na moru.

Franc Žurbi

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

31. avgusta in 1. septembra amer. film DAMA S KAMELIJAMI, v režiji George Cukor, v gl. vlogi Greta Garbo, ob 17. in 19. uri.

2. in 3. septembra italij. CS barvni film OPERACIJA KOHINOR, v režiji Umberto Lenzi, v gl. vlogi Richard Harrison, ob 19. uri.

4. septembra jug. CS barvni film SUTJESKA, v režiji Stipe Delić, v gl. vlogi Richard Burton, ob 19. uri.

5. septembra zaprto!

6. septembra amer. barvni film VOJNA MED MOŠKIMI IN ŽENSKAMI, v režiji Mell Shavelson, v gl. vlogi Jack Lemmon, ob 19. uri.

7. septembra amer. CS barvni film ŠERIF NA DIVJEM ZAPADU, v režiji Norman Tavrog, v gl. vlogi Jerry Lewis, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

31. avgusta in 1. septembra italij. CS barvni film OPERACIJA KOHINOR, ob 18. in 20. uri.

2. in 3. septembra amer. film DAMA S KAMELIJAMI, ob 20. uri.

4. septembra zaprto!

5. septembra amer. barvni film VOJNA MED MOŠKIMI IN ŽENSKAMI, ob 20. uri.

6. septembra jug. CS barvni film SUTJESKA, ob 20. uri.

7. septembra amer. barvni film MOŽ Z IMENOM POLDNE, ob 18. in 20. uri.

Kino KRANJSKA GORA

31. avgusta amer.-italij. CS barvni film IŠČE SE BIVŠI ŠERIF.

1. septembra franc. CS barvni film OSTROSTRELEC Z AZURNE OBALE.

4. septembra italij. CS barvni film OPERACIJA KOHINOR.

5. septembra jug. CS barvni film SUTJESKA.

7. septembra amer. film DAMA S KAMELIJAMI.

PRIČETEK POUKA NA ŽIC

Železarski izobraževalni center na Jesenicah obvešča učence vseh šol, da bo začetek teoretičnega in praktičnega pouka v ponedeljek, 2. 9. 1974 ob 8. uri. Učenci naj prinesejo s seboj šolske potrebščine.

Učenci večernega oddelka tehniške šole naj pridejo v šolo v ponedeljek 9. 9. 1974 ob 16. uri, kjer bo uvodni sestanek, redni pouk pa se bo začel v sredo, 11. 9. 1974 ob 15.20 uri.

ZAČETEK POUKA NA OSNOVNIH ŠOLAH

Osnovna šola Tone Čufar in osnovna šola Prežihov Voranc Jesenice obveščata starše in učence, da je začetek pouka v šolskem letu 1974/75, v ponedeljek, 2. septembra.

Učenci od 5.—8. razreda osnovne šole Tone Čufar se zberejo ob 8. uri, učenci od 1.—4. razreda pa ob 10. uri pred šolo.

Učenci od 5.—8. razreda osnovne šole Prežihov Voranc se zberejo ob 8. uri, učenci od 1.—4. razreda pa ob 10. uri na šolskem dvorišču.

Učenci 1. in 2. razreda s Hrušice se zberejo ob 8. uri v šoli na Hrušici.

Viljudno prosimo starše učencev 1. razreda, pripeljite svoje otroke prvi šolski dan v šolo.

OBJAVA DELOVNIH MEST

Osnovna šola Prežihov Voranc Jesenice razpisuje naslednja delovna mesta:

- eno delovno mesto učitelja razrednega pouka — U ali PRU razredna stopnja in seminarji za MOM
- eno delovno mesto nekvalificirane delavke v šolski kuhinji

Navedena delovna mesta so razpisana za nedoločen čas. Nastop dela 1. septembra 1974.

OBČANOM KS JAVORNIK-KOROŠKA BELA

Krajevna skupnost Javornik — Koroška Bela opozarja občane na območju te skupnosti, da je strogo prepovedano odlaganje smeti in odpadkov po kanalih in v potok Bela in potok Javornik. Odlaganje smeti na nedovoljena mesta lahko povzroči širjenje raznih epidemij in bolezni, poleg smrdu ob stanovanjskih naseljih. Vsak občan, ki ne bo spoštoval tega reda, bo prijavljen sodniku za prekrške. Isto velja tudi za slabe napeljave kanalizacije, ki povzročajo smrad in so legla bolezni.

Posebna komisija bo obšla območje krajevne skupnosti in ugotovila nepravilnosti in nezaščiten kanalizacije.

KS Javornik — Koroška Bela

2

Mitja Košir

DEŽELA OGNJENIKOV IN SVETLIH NOČI

Ta zgodovina pripovedovanja je na Islandu nepretrgana — od sage do Halldorja Laxnessa. Tako je zapisal prevajalec najlepše islandske sage — Sage o Njalu, Boštjan Anko. Ko sem prvič prebral Sago o Njalu, sem si ustvaril neko svojo podobo o tej deželi in v dnevih, preživetih na Islandu te podobe nisem spreminjal, le sem ter tja sem kaj dodajal in spoznaval, da veliko resnic iz Sage ne velja le za Island in njegove prebivalce, ampak za celo človeštvo. Ena izmed takih resnic je prav gotovo:

»Zlo je bilo zasejano in obrodilo bo zlo.«

Približno petdeset kilometrov od Reykjavika proti vzhodu leži Thingvellir, kraj z lepo sotesko, ki je nastala med potresnimi sunki v dneh, ko je otok nastajal. Skozi to idilično sotesko teče rečica, ki je vanjo speljana umetno preko slapu Oxara. Prijeten turistični kraj, bi se reklo, če ne bi Thingvellir pomenil Islandcem mnogo, mnogo več. Prav v tej soteski je bil pred tisoč leti, točneje leta 930, ustanovljen prvi islandski parlament ali kot so ga uradno imenovali Althing. To se je zgodilo že prvih šestdeset let po norveški naselitvi in takrat je soteska dobila ime, ki ga nosi še

danes, Soteska vseh mož. Islandski Althing je v Soteski vseh mož zasedal do leta 1798, ko se je zaradi potresa preselil v Reykjavik, ki je od takrat islandsko glavno mesto. Toda še enkrat je Soteska vseh mož zaživela. V letu 1944 so tam Islandci razglasili svojo neodvisnost, do takrat so namreč bili pod dansko upravo.

Prostrana ravnica ob Soteski vseh mož je bila tisti dan, ko smo se pripeljali tja, polna lesenih tribun in slavalokov. Bližal se je dan tridesete obletnice republike in samostojnosti in Islandci so sklenili ta dan dostojno proslaviti prav tukaj, v Thingvellirju, v Soteski vseh mož.

Priznam, da me je stroga resnost kraja prevzela. Pred očmi se mi je izoblikovala slika starodavnih Vikingov, ki so prav tukaj, med temi mogočnimi skalami izbirali najmodrejšje med modrimi možmi in ti so imeli poleg bogov najvišji glas v deželi. Tukaj so torej govorili modre besede moške, kakršni so bili Njal, Gunnar Hlidarendi, Flosi in drugi...

Tukaj se je odločalo o usodi zgodnjih prebivalcev Islanda.

Po dveh napornih dnevih vožnje smo se končno le prebili v Skaftafell, daleč tja pod ledenik Vatna-

jökull, ki je bil naš najpomembnejši cilj. Tu na tem ledeniku naj bi preizkušali nove alpinistične in tekaške čevlje Alpina in turning smuči Elan. Vreme nam ni bilo naklonjeno, po obilici padavin bi lahko celo rekli, da se je zarotilo proti nam. Za nameček pa je v višinah pihal še orkanski veter in naše kamere in fotoaparati so bili prisiljeni na počitek.

Po nekaj mokrih dnevih pa se nas je vreme le usmili in nemudoma smo odšvigali na ledenik, ki se na svojem najvišjem delu imenuje Orefajökull. Da ne bo pomote, odšvigali smo le trije, ne vsa ekipa. Po ledeniku smo se potikali oba Toneta, Fornezi in Jeglič in jaz, ostali pa so marljivo delovali v nižjih predelih. Hoja po širnih ledeniških planjavah je lahko kaj dolgočasna, če pa pristavi piskrček še megla je to že pravi obup. In to se je zgodilo nam. V teh severnih predelih kompas ni več zanesljiv in kmalu smo se o tem prepričali tudi sami. Enostavno nismo več vedeli kje smo, razen, da smo nekje na ledeniku Vatnajökull. Začel se je križev pot. Sem ter tja, gor in dol, našega cilja, male konice iz skal, ki nosi ime Hvanadalshnukur in je hkrati tudi najvišja točka Orefajökulla, pa nikjer. Na zdravje!

Naša velika sreča je bila v tem, da ni snežilo in so nas naše smuči privedle nazaj v znani svet. Filma smo imeli posnetega že kar lepo število kolutov in brezskrbno smo se odpeljali po dolgih blagih pobočjih ledenika proti dolini. Vijugali smo mimo in med ledeniški razpokami in se brez nezgod pripeljali do skalne morene globoko v dolini. Dan se je

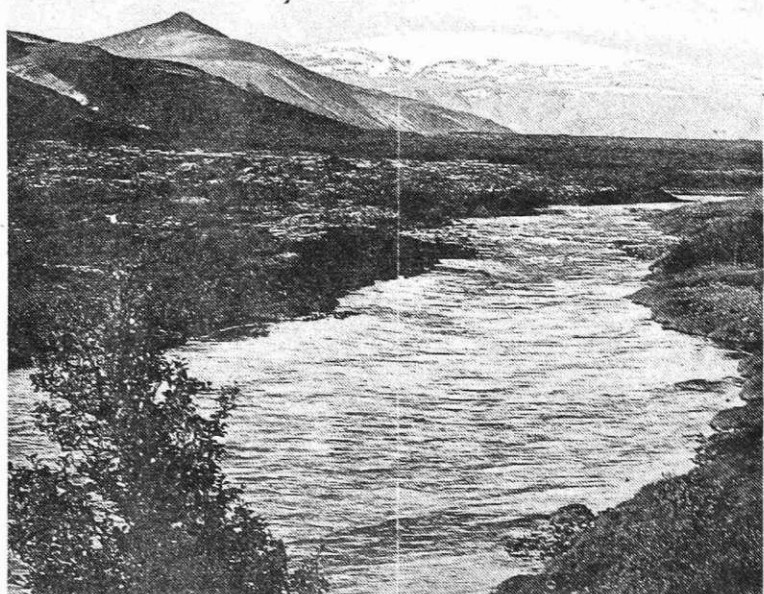
bližal koncu, čeprav svetloba ni pričala o tem, tako je pač na Islandu. Pospravili smo tabor, do zadnjega kotička napolnili avtomobila in odbrzeli novim doživetjem nasproti.

Islanda po tem prvem neprijetnem dogodku nismo na vrat in nos zapustili. Mimogrede smo še skočili

na Heklo, ognjenik, ki včasih še deluje in nosi ime vikinške boginje, smučali smo po ledeniku Thorisjökullu in snemali ptice na zahodni islandski obali.

Kaj naj rečem za konec. Če nič drugega, tole. Če se vam kdaj ponudi priložnost, da si od blizu ogledate to deželo Vikingov, pojdite, ne bo vam žal. Nam ni bilo.

KONEC

Značilna islandska pokrajina

ZAKLJUČNI IZPIT SLOVENSKE PLEZALCEV IN ALPINISTOV

Načrtno in uspešno vzgojno delo mladinske in alpinistične komisije pri Planinski zvezi Slovenije, je v zadnjih letih obrodilo razveseljive in spodbudne rezultate: število in odstotek lažjih, težjih in tudi smrtnih planinskoalpinističnih nesreč se znižuje iz leta v leto.

Kljub temu, da morajo pozhrtvalni gorski reševalci intervenirati pri številnih lažjih in težjih planinskih nesrečah, so v stalnem upadu nesreče med plezalci in alpinisti. Teoretična predavanja, stalne plezalne šole, plezalnoalpinistični tečaji in tabori, so oblika za šolanje in vzgojo mladih plezalcev in alpinistov. Še posebno mladi so sposobni zmagovati tudi tam, kjer je treba čestokrat znati veliko in premagovati in krotiti tudi stene na meji nemočnega.

Po plezalnoalpinističnem taboru v Martuljku, plezalno alpinističnem tečaju v Vratih, ki ju je pripravila in uspešno izvedla komisija za alpinizem in ciklus tečajev in seminarjev ter taborov v Vratih, ki jih je imela komisija za mladinsko planinsko vzgojo, so trenutno v zaključni fazi načrtne priprave za jesenski republiški plezalnoalpinistični tabor. Leto bo v Zahodnih Julijskih Alpah v Zabniški krnici pri koči Pellarini (1500 m), pod močnimi severnimi stenami Viša (2666 m), Gamsove matere (2518 m) in Divje koze (2507 m), kjer so težke in skrajno težke plezalne smeri svetovno znanih plezalnoalpinističnih asov (Kugy, Bolaffio, Krobath, Dougan,

Pesamosca, Deye, Peters, Comici, Razza in drugi), ki še danes visoko kotirajo v alpinističnem svetu.

Udeleženci bodo prvi del tabora posvetili tem stenam, pozneje pa se bodo preselili pod stene Mangarta, Struga in Vevnice v krnico Belopeških jezer, kjer imajo naši vrhunski plezalci še neporavnane račune v stenah Malega ali Koritniškega Mangarta. Tam so vrhunski italijanski plezalci preplezali, ukrotili in premagali vrsto ekstremno težkih smeri, označenih in ocenjenih z najvišjo težavnostno stopnjo V4 ali six superiore.

Trenutno se jedro našega plezalnega športa in alpinizma bori z višinami in strminami Kangbachena, druga garnitura pa pleza in kroti dolomite campanile in se bori s strminami in višinami Centralnih Alp. Po povratku iz teh poletnih odprav pa se bo cvet našega alpinizma udeležil plezalnoalpinističnega tabora pod Višem in Mangartom, ki ga bo vodil izkušeni gornik Uroš Zupančič. To bo vsekakor zbor vseh, ki se hočejo po uspešni poletni plezalnoalpinistični sezoni temeljito pripraviti na še zahtevnejšo zimsko sezono.

Jesenski republiški plezalnoalpinistični tabor v Zahodnih Julijskih Alpah, v skupini Viša in Mangarta, se bo začel v soboto, dne 31. avgusta in bo trajal do sobote, 7. septembra. Teden dni intenzivnega dela in brez-kompromisnih borb s previsi, nad prepadi, izven vertikale.

DRŽAVNO PRVENSTVO V BALINANJU NA JESENICAH

Balinarski klub Jesenice je dobil od Balinarske zveze Jugoslavije veliko priznanje in sicer s tem, da je prireditelj DRŽAVNEGA PRVENSTVA ČETVERK v balinanju za leto 1974. Prvenstvo bo na baliniščih v Bazi (log Ivana Krivca) v dneh 31. avgusta in 1. septembra.

Otvoritev prvenstva bo v soboto, 31. avgusta, ob 10. uri. Pred otvoritvijo bo imel pihalni orkester Jeseniških železarjev promenačni koncert, s pričetkom ob 9. uri.

Vsem ljubiteljem balinanja je gotovo znano, da se je z osvojitvijo drugega mesta na republiškem prvenstvu, na državno prvenstvo uvrstila tudi ekipa balinarskega kluba Jesenice. Poleg domače ekipe, bo na prvenstvu sodelovalo še 15 ekip iz vse Jugoslavije.

Prijatelji športa in balinanja! Ne zamudite izredne prilike videti najboljših balinarjev Jugoslavije v bojih za naslov najboljših ekipe v državi. Z vašo prisotnostjo na koncertu in na tekmovanju boste dali priznanje najboljšim balinarskim četverkam SFR Jugoslavije in podprli domačo ekipo v boju za čimboljšo uvrstitev.

BK Jesenice

Rokomet

PRVO PRVENSTVENO SREČANJE

Rokometaši Jesenic so v nedeljo, 25. avgusta, gostovali v Ljubljani, kjer so se v prvem kolu ljubljanske cone rokometne lige (LCRL), pomerili z moštvom Olimpije in tekmo izgubili z rezultatom 28:18 (15:4).

Za ekipo Jesenic so nastopili: Šporar B., Rebolj 1., Pogačnik 7., Pavlič 2., Šubič, Dizdarevič 5., Geršak 3., Šporar J., Peternel, Radinovič. Izključitve: Jesenice 4 min. in Olimpija 6 min.

Sedemmetrovke: Jesenice 10 (6 zadetkov), Olimpija 5 (2 zadetka).

Ljubljancani so prvi dosegli zadetek, Jeseničani pa so rezultat izenačili na 2:2 in 3:3, nakar so domači igralci prevzeli pobudo in v prvem polčasu dobro napolnili jeseniški gol. V drugem polčasu so gostje uredili svoje vrste in nekoliko zmanjšali razliko v zadetkih, saj so v tem delu igre dosegli 14, domači pa 13 zadetkov. Tekmo so tako zasluženobili igralci Olimpije z 28:18. Domači so dosegli zadetke predvsem iz hitrih protinapadov.

Tako kot v zadnji pokalni tekmi z RK Duplje, so tudi tokrat Jeseničani delali napake v obrambi in v podajah. V ekipi ni nastopil najboljši strellec ekipe Prešeren, ki je poškodovan.

Tekmo sta dobro vodila Šparenberk in Žibert iz Trbovelj. Po tekmi je sodnik Šparenberk v zapisnik napisal: »Tekma sama ni bila lepa, preveč je bilo divjanja in po nepotrebnem zapravljenih žog.«

V LCRL, poleg Jesenic in Olimpije, nastopajo še: Slovan B iz Ljubljane, Krško, Dobova, Kamnik, Duplje, Brežice, Mokerc, Križe, Radeče in RK Novo mesto. Z zadnjimi se bodo rokometiški Jesenice pomerili že v soboto, 31. avgusta, ob 17. uri na igrišču za osnovno šolo na Jesenicah.

Rokometaši Jesenic pričakujejo, da jih bo v bojih za gorke prišlo spodbujati več simpatizerjev in prijateljev kot doslej. Tekme bodo nedvomno kvalitetnejše, fantje pa obljubljajo, da se bodo pošteno borili in da bodo poskušali osvojiti čimveč točk, tako doma kot na tujem.

Košarka

JESENICE : POSTOJNA 61:35 (28:17)

Jeseniški košarkarji so že v prvi tekmi nadaljevanja tekmovanja v I. B republiški ligi, visoko in zasluženob premagali košarkarje Postojne s 26 koši razlike. Kljub visoki zmagi, ki je pripomogla, da so naši košarkarji še vedno ostali med najresnejšimi kandidati za osvojitve prvega mesta v tem tekmovanju, pa je bilo očitno, da so še precej nesigurni in neučinkoviti. Tako so napravili precej napak pri metih na koš, kot tudi v sami igri in je to dokaz več, da je odmor v polletnih mesecih pustil sledove. Le na trenutke so naši zaigrali tako kot želimo in so s hitrimi in učinkovitimi akcijami, zlasti v drugem polčasu, popolnoma nadigrali goste. Pri tem je treba tudi priznati, da so Postojničani pokazali skromno igro, pa tudi njihova kondicija ni bila najboljša.

Tudi tokrat je bil najboljši veterani Vauhnik, ki s svojo borbenostjo vnaša vedno polet v vrste jeseniških košarkarjev.

Koše za naše so dosegli: Šmid 2, Čampa 4, Mišič 1, Vujačić 16, Pirih 15, Vauhnik 17 in Noč 6.

BALINANJE

V nedeljo, 25. avgusta, je bil v Radovljici deseti jubilejni mednarodni ekipni turnir v balinanju za pokal Gorenjske. Nastopilo je 11 ekip iz Slovenije, Hrvaške in Italije. Zmagala je ekipa Radovljice, pred ljubljansko Zarjo, tretji pa so bili balinarji iz Postojne. Jeseniška ekipa v sestavi: Gučanac, Dornik, Pavlič, Vudrič, se je uvrstila na 11. mesto.

V Ljubljani je bil v nedeljo, 25. avgusta, v organizaciji BK Ljubljana Polje medklubski turnir, na katerem je sodelovalo osem ekip.

Kombinirana ekipa z Jesenic, za katero so igrali: Krivc, Domevšek, Uran in Brce, se je uvrstila na peto mesto.

Nogomet

JESENICE : LESCE 6:3 (1:1)

Preteklo soboto je člansko moštvo Jesenic odigralo prvo prvenstveno tekmo jesenskega dela gorenjske lige in premagalo ekipo iz Lesc 6:3.

Takoj po prvem sodnikovem zvižgu so domačini začeli z nevarnimi hitrimi napadi ogrožati vrata gostov. Že v peti minuti je najboljši igralec in strellec srečanja Donev II dosegel svoj prvi gol in vodstvo Jeseničanov. Le dve minuti kasneje so, po hudi napaki domače obrambe, gostje izenačili. Domači igralci so do konca polčasa še večkrat streljali na nasprotnikova vrata, vendar brez uspeha.

V drugem delu igre so goste kmalu stisnili na njihovo polovico in razpoloženi Donev II je v 47. minuti ponovno dosegel vodstvo. Gostje pa so spet kmalu izenačili. V 60. minuti je Donev II povišal rezultat na 3:2. Leščani so izenačili rezultat v 65. minuti iz svojega zadnjega napada na tej tekmi. Po tem zadetku je bilo na igrišču videti le še moštvo Jesenic. Donev II, Jereb in Kovačič so kronali premoč domačega moštva z zadetki.

Po prikazani igri so Jeseničani služili še višjo zmago, vendar so vseeno zadovoljni zapustili igrišče. Najvažnejše je bilo, da so prikazali dober nogomet. V soboto, 31. avgusta, bodo ob 16.30 uri igrali na Bledu proti istoimenskemu moštvu.

Tokrat so nastopili: Zašev, Samardžija, Matković, Raković, Salterov, Komel, Kocjan, Kovačič, Trobič, Donev I, Donev II, Jereb, Cimirotič.

JESENICE : RUDAR TRBOVLJE 3:3 (3:1)

V soboto je bila na Jesenicah tudi tekma med mladinsko ekipo Jesenic in pionirsko ekipo iz Trbovelj.

Kljub slabim pogojem za igro sta nasprotnika prikazala dober nogomet. Starejši in bolj izkušeni Jeseničani so imeli več od igre, vendar se to ni odrazilo v rezultatu.

Prvi zadetek je za domače po podaji Kramarja II dosegel Cimirotič II, drugega pa, po napaki najboljšega igralca srečanja, vratarja gostujočega moštva, Jeršin. Gostje so v 27. minuti razliko, v zadnji minuti prvega polčasa pa je Jeršin spet zvišal na 3:1.

Po odmoru so pionirji Rudarja bili nevarnejši od domačinov. Rezultat so najprej spremenili po streljanju enajstmetrovke, ki jo je sodnik Lasnik po mnenju domačinov dosodil povsem neupravičeno, rezultat pa izenačili po streljanju druge enajstmetrovke, ki je bila dosojena, ker je branilec Kovačević v svojem obrambnem prostoru igral z roko.

Trener Žurman je zaradi nešportnega vedenja moral iz igre potegniti Kramarja II in Zubanovića, čeprav je s tem ostal brez dveh dobrih strelcev.

Igrali so: Trplan, Čatac III, Kovačević, Cimirotič, Močnik, Zubanović, Mlačnik, Crnalič, Jeršin, Kramar II, Subotič. M. Cimirotič

Etapna hoja za srebrni in zlati čevlček

(Nadaljevanje z 11. strani)

Nevarni

so piki v žrelo ali vrat, ker se prizadeti zaradi otekline lahko zaduši. V takem primeru je treba takoj k zdravniku. Če smo hodili po gozdu, preglejmo kožo, če nismo dobili klopa. Če najdemo klopa, ga ne poskušajmo izvleči s silo, ker mu bomo odtrgali samo zadek. Klopa namažemo precej na debelo z mastno kremo in po 10–15 minutah, ko bo popustil, ga bomo zlahka odstranili.

KRVAVITEV IZ NOSA. Glavo nagmamo nazaj, stisnemo krvavečo nosnico, na nos ali na tilnik pa položimo mrzel obkladek.

TUJEK V OČESU. Ne menčajmo očesa! Narahlo zaprimo oko, da se naberejo solze. Če se tujek ne izloči s solzami, veko zaobrnemo in s koščkom sterilne gaze odstranimo tujek.

VARSTVO NARAVE

Narava je vir dobrin, ki jih človek potrebuje za svoje gmotno, telesno in duševno blagostanje. Zato moramo na izletih in pohodih skrbeti tudi za varstvo narave.

Z zakonom je prepovedano vsako sekanje ali poškodovanje dreves. Vrezovanje različnih znakov v drevesno lubje je obsojana vreden postopek. Če kurimo, lahko nabiramo le veje, ki so odpadle in leže na tleh. Pazimo, da ne zanetimo požara ali z ognjem poškodujemo mladih rastlin. Pri vsakem kurjenju moramo poskrbeti za varnostne ukrepe. V močnem vetru ne smemo zanetiti ognja. Oddaljenost ognjišča od drevja in grmovja mora biti najmanj 10 metrov. Ognjišče zaščitimo z večjimi kamni, da se plamen ne more razširiti. Ko odidemo, moramo ogenj pogasiti, z ognjišča pa počistiti ves pepel in ogorke.

Ne onesnažimo pašnikov, gozdov, rek in potokov. Prazne konzervne škatle, ostanki hrane, oluški in drugi odpadki so najbolj zanesljivo ogledalo nekulturnih izletnikov. Bodimo naravi hvaležni za gostoljubnost in počistimo lepo vse za seboj.

Ne hodimo po nepokošeni travi, ki je za živinorejce velike vrednosti. Med potjo ne trgajmo sadja in raznih poljskih pridelkov (repa, korenje, ipd.). Če bi to počeli vsi mimoidoči izletniki, lahko pridelovalec ostane brez pridelka.

Ne trgajmo cvetja, ki je resnično lepo le v naravnem okolju. To velja še posebej za alpsko cvetje, ki je tudi z zakonom zaščiteno. Zaščitena je večina alpskih cvetlic. Z zakonom je zaščitena tudi večina gorske divjadi. Poleg gorske divjadi so zaščitene tudi nekatere živali, ki so koristne za kmetijstvo in gozdarstvo. To so: jež, krt, netopir in vse ptice, ki ne spadajo med divjad (razen domačega in poljskega vrabca, šoje in velikega srakoperja). Prav tako so zaščitene tudi mravlje. Razkopavanje mravljišč in razdiranje ptičjih gnezd so brutalnosti brez primere.

Med potjo ne plašimo živali s kričanjem ali kako drugače. Raje opazujemo njihovo početje.

Na planinskih izletih in pohodih moramo upoštevati tudi nepisani planinski bonton. Kričanje in prepevanje ne sodi v gorsko tišino. Tudi tranzistor raje pustimo doma. Bodimo obzirni do drugih izletnikov, ki prav tako iščejo v naravi počitek in sprostitve. Navajajmo otroke in mladino na kulturn odnos do narave. Naučimo jih ljubezni in spoštovanja do te naše velike vrednote.

OBISK PRI JESENIŠKIH TABORNIKIH

V Karigadorju, ne daleč od Novigrada v Istri, imajo jeseniški taborniki že nekaj let svoj tabor. Tu letu je vsako leto in se v tih ali štirih izmenah izmenja okoli 400 mladih Jeseničanov. Letošnji tabor je trajal od 10. julija do 25. avgusta. Izkoristil sem oddih v Izoli in obiskal jeseniške tabornike.

V lepem hrastovem gozdičku, komaj 200 metrov od obale, je od 44 sotorov stalo še 35, ki so postavljeni po taborniških pravilih. Ob prihodu v tabor je imel starešina odreda Božo Pančur jutranje predavanje. Pred njim so sedeli taborniki in tabornice in zdela se mi je, da so sprejemali predavanje z veliko večjim zanimanjem kot pa ga sprejemajo v šoli. Posebno zanimiv se mi je zdel zaključek predavanja s praktičnim prikazovanjem sporazumevanja z

zastavicami po Morsejevih znakih. Jutranji uri je sledilo prosto dopoldne, ki ga izkoriščajo taborniki predvsem za kopanje. Nadaljne življenje v taboru se razvija po določenem dnevnem redu, ki ga predpisujejo taborniška pravila.

V razgovoru z vodilnimi tabora, tj. starešino odreda Božom Pančurjem, starešino tabora Jankom Markizetijem in bolničarjem Jožetom Betonom, sem ugotovil, da je življenje v taboru podrejeno določeni disciplini in da si v tem času taborniki pridobijo mnogo koristnega, predvsem pa zdravje, ki je jeseniški mladini še posebno potrebno.

Letos so se izmenjale v taboru tri skupine. Prva je štela 131, druga 126 in tretja 84 tabornikov in tabornic, to je učencev jeseniških osnovnih in srednjih šol. Zanje skrbijo še posebno dobre kuharice z izdatno hrano.

Iz tabora sem odnesel najlepše vtise in se prepiral, da vodstvo tabora, na čelu s starešino odreda Božom Pančurjem zelo lepo skrbi za vsakokratno skupino.

Zahodne Julijske Alpe (Italija) v Zabniški krnici

TEI

JES

Zelet

1. jan

SZ -

tisk,

oc
D
ni
kr

lje
sl
be
sr
pr
po
Se
je
no
sk
sr
ki
re
di
sv
in
lje
kr
op
če
ve

vs
pr
pr
le
da
sa

da
st
ve
st
m
na

ni

uč

ja

kc

m

obve

Zelet

34. š

ustr

naši

ustv

drug

Oba

Vs

tilo,

razni

Uroš

resni

misli

Stors

mese

nem

Ravr